

„...nem a lelkészek alkotják a »csapatot«, és nem a gyülekezet a »közönség«. A gyülekezet egész közössége a csapat, a közönség pedig az egyház falain kívül van.”

► Kettős lelkésziktatás Orosházán – 3. oldal

„Tudom, hogy a felekezetek a hit nélkül semmit sem érnének, de én akkor is örülök, hogy evangélikus lehetek.”

► Útlevel egy örök életre – 9. oldal

„Mosonmagyaróváron közel kétszázötvenen éreztük ugyanazt, amit 1,7 millió diák, akik hazánkban a múlt hét pénteken befejeztek egy iskolaévet. Szinte szeretnénk melléjük ülni az utolsó hétre az iskolapadba és jelezni magunknak is napról napra a táblán: jön a vakáció.”

► „Ilyeneké az Isten országa” – 10. oldal

Mert keresztények ► 4. oldal
Evangelikus szertartással búcsúztatták Fejtő Ferencet ► 4. oldal
Finnugor lelkészkonferencia ► 6–7. oldal
A barcasági csángók kálváriája ► 8. oldal
Tollforgatók is a titkárok ► 10. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Tóbiás könyvéről ugyanazt mondhatjuk, mint Juditéról. Ha történet lenne, tiszta és szent történet volna; ez azonban vers, valóban igen szép, üdvös és hasznos vers, egy szelleműs poéta játéka. Márpedig sejtethetjük, hogy a zsidóknál sok ehhez hasonló, ragyogó szép vers és játék teremhetett, mert ezekkel készültek az ünnepekre és a sabbát napjára, és fiaiknak gyönyörűséggel tanították Isten igéjét és cselekedeteit, kiváltképpen ha békeidőben és jó kormányzás alatt éltek. Pompás emberek voltak ugyanis: próféták, énekmondók, poéták és egyebek, akik Isten igéjét buzgón mindenféle módon hirdették.”

► Luther Márton: Előszó Tóbiás könyvéhez (Szita Szilvia fordítása)

A hit anyanyelve

Finnugor lelkészkonferencia Révfülpön

► Múlt vasárnap számos hazai gyülekezetünkben hangzott finn nyelven (is) az igehirdetés. A vendégszolgálatra azok közül a pásztorok közül vállalkoztak jó néhányan, akik június 10. és 14. között részt vettek Révfülpön A hit anyanyelve címmel tartott finnugor lelkészkonferencián. A tanácskozára Finnországból harmincan érkeztek az Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központba, rajtuk kívül pedig négy észt és öt inkeri evangélikus lelkész is képviselte nyelvrokonainkat. Északi testvéreink delegációját mintegy nyolcvan főre egészítették ki a magyarországi, illetőleg erdélyi és felvidéki gyülekezetekből érkezett szolgatársak.

A hitükben osztozó keresztények örömmel vállalják a határokon és nyelvi korlátokon átívelő testvéri szeretetközösséget. A finnugor nyelvet nyelvet beszélő népek lutheránus lelkészei 1981 óta találkoznak egymással rendszeresen a négyévente megrendezett finnugor lelkészkonferenciákon; legutóbb a Romániai Evangelikus-Lutheránus Egyház látta vendégül a résztvevőket Kolozsvárott.

Idén a Magyarországi Evangelikus Egyház volt a házigazda. A visszhangok alapján leírható: a távolról érkezettek is felelősen jól érezték magukat a Balaton partján, ahol – „a magyar tenger” nyújtotta lehetőségek mellé – igazán változatos, tartalmas programot állítottak össze részükre a szervezők.

A nyitó istentiszteleten dr. Fabiny Tamás püspök ApCsel 16,9–10 alapján hirdette Isten igéjét a révfülpői evangélikus templomban. A konferencia hivatalos, ám családi légkörű megnyitójának színhelye már az oktatási központ ebédlője volt. Itt elsőként az intézmény igazgatója, Hafenschner Károly üdvözölte a vendégeket, majd Jari Vilén finn nagykövet, dr. Bereczki András tiszteletbeli észt főkönyvvezető, Laszovicza Jenő, a Veszprém megyei közgyűlés elnöke és Ittész János elnök-püspök mondott rövid köszöntőt.

► Folytatás a 6. oldalon

Vakációóóó!

Ballagással egybekötött ünnepi tanévzáró istentiszteletet tartottak június 14-én a Szarvas-Ótemplomi Evangelikus Egyházközség oktatási intézményében, a Benka Gyula Evangelikus Általános Iskola és Óvodában. Ez alkalommal Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke Zsolt 85,8 alapján hirdette Isten igéjét. A tanévzáró kapcsán kiemelte: „Nem annak örülünk, ami véget ér, mert ez a vég nem az elmúlásról szól”, hanem arról, hogy „ki jut tovább”, ki folytathatja egy magasabb szinten. A püspök az Európa-bajnokságra utalva, a labdarúgás világából kölcsönzött szavakkal szövegezte az üzenetét: „edzőket és a szakvezetőket” – a pedagógusok, lelkészek segítettek a diákokat játékosan maradni és továbbjutni. Hálát adott a „játékvezetőkért” – az iskola, a gyülekezet és a város vezetőinek hűségese munkájáért, akik azért dolgoznak, hogy a város intézményeiben gazdagabb, tartalmasabb életet lehessen élni. Végül köszönetet mondott a „pályáért” is, azért, hogy rendezett körülmények között, szép, tiszta épületekben tanulhatnak a szarvasi diákok.

► PETRI GÁBOR felvétele

A lassú gyógyulás jelei

Tanévzáró és hálaadó istentiszteletek Nyugat-Békésben

► Tanévzáró ünnepi istentiszteletet tartottak június 15-én az Ambrózfalva-Csanádalberti-Pitvarosi Evangelikus Egyházközség mindhárom társult gyülekezetében. Az egyházkerületi elnökség hétvégi nyugat-békési körútjának – Szarvas és Orosháza után – harmadik állomásán, Ambrózfalván az imaház külső-belső felújításáért is hálát adott a gyülekezet. A három társult egyházközség istentiszteletein Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel.

A vihaszárki régió gazdasági és szociológiai szempontból legnehezebb helyzetben lévő falvait tömöríti az ambrózfalva-csanádalberti-pitvarosi gyülekezet társulás. A térségben három évvel ezelőtt indult el a lelki építkezés, amikor Csonka Zsuzsanna helyettes lelkészként megkezdte szolgálatát a három – rendkívül súlyos nehézségekkel küzdő – községben.

Maga a tény, hogy ezeken a településeken tanévzáró istentiszteletek megtartására nyílik lehetőség a helyi óvodás és iskolás gyermekek fellépésével, már önmagában is az éledésnek, a közösség

élni akarásának egyértelmű – és mindaddig nem is remélt, váratlan – jele. A lelkész hűségese és áldozatos szolgálatának gyümölcseit, a gyermek- és ifjúsági munka terén elért eredményeit mi sem példázta jobban, mint hogy az istentiszteleteken több gyermek ült a templompadokban, mint felnőtt. A gyülekezetek jövőjének biztató záloga lehet, hogy a gyermekmunka „friss hajtásai” idővel számba szökkennek, és a gyerekeken keresztül a felnőtt evangélikus lakosságból is egyre életképebb gyülekezeti közösség szerveződik.

► Folytatás a 3. oldalon

Ambrózfalvi búcsú

FOTÓ: PETRI GÁBOR

Nyári lélekápolás

► SZABÓ LAJOS

„Az ember lelke az Úrtól kapott mécses, egészen átkutatja a test belsejét.” (Péld 20,27)

Gyanítom, hogy sokan és szívesen éreztük ugyanazt, amit 1,7 millió diák, akik hazánkban a múlt hét pénteken befejeztek egy iskolaévet. Szinte szeretnénk melléjük ülni az utolsó hétre az iskolapadba és jelezni magunknak is napról napra a táblán: jön a vakáció. Olyan jó érzés egy-egy betűt felírni az élet szép dolgainak közeledtéről!

Nem tudom, szokás-e még ma is naponta egy betűvel többet felírni a vágyott szóból: „Vakáció!”, de arra élesen emlékszem, hogy a hatvanas évek végén lelkesen éltünk ezzel a diákgyömbömmel. Az is igaz, hogy a közszolgálati gimnáziumban bizony nagyon vegyesen fogadták a tanáraink a szünetre utaló, díszes betűket az egyébként félelmetesen nagy zöld tábla jobb felső sarkában. A köztudottan szigorú világnézettanár külön előadást tartott a munka értékéről és fontosságáról, és gazdaságtalan energiapazarlásnak minősítette műalkotásunkat. Az idős, de örökdiák-lelkű, egyébként jó evangélikus matematika tanárunk humorosan még egy-két feladattal többet is számoltatott ki velünk ilyenkor, ahogy ő szokta mondani: gyorsan, frissen és fejben... A város több kórusát is vezénylő énektanárunk egyébként meg nem engedett tananyagot, könnyűzenei csemegéket tanított az év utolsó óráin, bónuszként. Osztályfőnökünk néha bizony le is töröltette a felírást, mert szerinte minden küzdelem az utolsó percig ugyanazzal a komolysággal és elszántsággal tart, és semmi szükség a lazaságra. Ilyenkor a távozás után mindig nagy műgonddal rajzoltuk újra a felírást, csak azért is jóval nagyobb, díszesebb betűkkel.

Talán azért is volt fontos számunkra ez akkor, mert mindig rengeteg tervvel indultunk a nyárnak. Pénzt is akartunk keresni, barátokhoz és rokonokhoz is terveztünk utazásokat, és véget nem érő pihenést is álmodtunk magunknak. Természetesen mindezt egyszerre és azonnal. Egy egészen más, csodás világba siettünk, amely szeptember elejéig tart.

Azt gondolom, hogy erre az érzésre és váltásra mindenkinek nagy szüksége van a nyár elején. Különbözőek a lehetőségeink. Rövidebb vagy hosszabb pihenésre jut időnk. Lehet olyan is közöttünk, akinek még pár napot is nehéz szabaddá tennie. De az erőt adó kapcsolódás fontosságát egyre jobban elismerjük. Talán azt a szabályt szeretjük legjobban, hogy most úgy tölthetjük az időnket, ahogy egyébként nem szoktuk.

Beszélgessünk azokkal, akikkel nem nagyon tettük ezt korábban. Induljunk útra oda, ahová már régóta vágyódtunk. Érkezzünk meg oda, ahol már régóta várnak ránk. Olvassunk mást is, mint amit eddig. Szakadjunk el teljesítménytől, stressztől, küzdelmektől és félelmektől. Aludjunk át nyugodtabban néhány nyári éjszakát. A naptárunkba véssük be legalább néhány naphoz egy számunkra kedves és kellemes színt, a pihenés jelzéseként.

Hiszem, hogy nagy szükségünk van erre az egyértelmű pozitív időszakra, a nyár kezdetére. Lehetőség ez arra is,

hogy újra tanuljunk örülni megkopott értékeknek. Hogy rá tudjunk csodálkozni egymás színeire és szavaira. Odafigyeljünk arra, akire nem volt elég energiánk év közben. Legalább a szabadság idején belső vagy külső szorongások nélkül, nyugalomban üljünk a napi étkészletekhez. Fel lehet hagyni ilyenkor a túlzott indulatokkal, tán még a gyűlölködéssel és a másik életének megkeverésével is. A leállás még ebben az értelemben is lélekápolás.

Legalább ennyire gyógyító a kitekinetés is. Kicsinyes és sajátosan szűk látókörű szemléletünket felcserélhetjük ilyenkor egy kicsit nagyvonalúbbra, mondhatni széles sávúra. Saját várainkból is kirándulhatunk, kissé tán távolabbra is, hogy meglássuk és érzékeljük, személyes életünk alakulása szervező összefüggéssel embertársainkéval. Észrevesszük talán azt is, hogy Európa nyara nehéz kérdésekkel van tele. Ráébredünk arra is, milyen veszélyt jelenthet a tervezett hatvanórás munkahét, túlóradíjjaival együtt.

Megbánnhatjuk azt is, hogy hihetetlen vehemenciával, túl sokat foglalkoztunk saját egyházi életünk apró-cseprő belső ügyeivel, ahelyett hogy szélesebb körben megszólaltattuk volna a keresztény hangot, például a hétvége és a szabaddidő védelmében. De közös fájdalomunk lehet az is, ahogyan például a Zimbabweben élő keresztény testvéreink szenvednek az agg Mugabe elnök demokráciát és ellenzéklet eltipró diktatúrája alatt; az elnök épp a napokban jelentette ki, hogy amíg él, megtartja hatalmát. Tudunk-e legalább egy őszinte imádsággal minderre gondolni? A nyár felszabadítja és kitágítja a perspektívát: messzebbre látunk, és érzékenyebbek vagyunk.

Végül hadd áruljam el, hogy egy felirat indította a gondolataimat ezeken a nyári napokon. Mindig is szerettem a labdarúgó-Európa-bajnokságot, mert csodálatosan, különleges módon találkozik ez alkalommal a játék, a sport és az ünneplés. Tanúsíthatom azt is, hogy még az osztrák kalauzok is kedvesen, vendégszeretően viselkednek ezekben a napokban, nem is beszélve a bécsi belváros sajátos futballkavalkádjáról. De számomra egy, a svéd-spanyol mérkőzés kezdetén magasán lobogtatott felirat volt idén a csúcsmélység: Sweden loves Espana. Vagyis: Svédország szereti Spanyolországot. Svéd szurkolók hirdették így, hogy nem a dühödő kiabálás, nem az ellenfél becsmérlése és a legdurvább nyelvi fordulatok felvonultatása egy mérkőzés, hanem öröm, szurkolás, játék és ünneplés.

A kék-sárga és a piros-sárga-piros színek keveredve láthatók a stadionban. De mindvégig békében és ünneplésben. Igaz, az a csapat nyert itt is, amelyik a mérkőzés legvégéig kitartott amellel, hogy nem elég döntetlenre játszani, hanem meg kell a győztes gólt. Ebben az értelemben igaza volt a másnapi tudósításnak: mivel a svédok belenyugodtak a döntetlenbe, megérdemelten veszítettek. A szurkolótáboruk azonban a felirattal mégis győztes lett.

Egy ilyen mondatot talán érdemes lenne személy szerint is megfogalmazni a külső változást hirdető vakáció mellé a belső tartalom szavaként a szeretetet.

A BIBLIA ÉVE

Hóseás könyve – a házasság

Hóseás a fájdalom prófétája volt. Szenvedéseit egy rosszul sikerült házasság okozta. Ahogy más prófétákat, Isten Hóseást is megbízta azzal, hogy személyes életével ábrázolja ki a választott néphez szóló üzenetet. Ő azt a megbízást kapta, hogy vegyen feleségül egy rabslanót, aki egy kánaáni természetű szentélyében prostituáltként „dolgozott”. Az egyoldalú kapcsolat természetesen eleve bukásra volt ítélve. Hóseás ugyanis valóban megszerette a parázna Gómet, ő azonban nem tudott és talán nem is akart szakítani korábbi életvitelével.

Három szerencsétlen gyermekük született, akiknek különös nevei is emléket állítottak Hóseás és Gómer reménytelen szerelem-házasságának: „Jezeéli csatamező”, „Nincs irgalom” és „Nem népem”.

Isten mint hűséges férj

A próféta saját, csalódásokkal teli házasságán keresztül értette meg, hogy mit érez Isten szeretett népe, Izráel iránt: megszabadította őket Egyiptomból, a szolgaság házából, és tulajdonképpen „feleségül vette” őket a pusztában a Sínai-hegyi szövetségkötés alkalmával. Izráel azonban javíthatatlanul hűtlen és érzéketlen feleségnek bizonyult: vágyakozva kereste fel a legkülönfélébb bálványisteneket, akikkel újra és újra „megcsalta” szerető Istenét.

Hóseás személyes fájdalomtól átított próféciáiból kirajzolódik a hűtlen nép sorsa: alkalmi szeretői minduntalan megvetve dobják el maguktól, mígnem egyre mélyebbre sodródik a megaláztatásokban. Isten azonban érthetetlen szeretetével mindvégig ott áll a háttérben, készen arra, hogy visszafogadja a népet, amint az ráébred hűtlenségére, megvallja, és visszatér Urához.

Válságba jutott intézmény

Magyarországon – a fejlett világban megfigyelhető folyamatokhoz hasonlóan – a hatvanas években a házasságok 20, a hetvenes években 25, az 1980-as évek végén pedig 35 százaléka végződött válással. Napjainkban a házasságoknak több mint a fele felbomlik. A szociológia, a pszichológia vagy a jogtudomány más-más okokkal, így a család és a társadalom közötti kapcsolatok kibővülésével, a női munkavállalás és a kétkeresős családmódeli konfliktusokat gerjesztő szerepével, a falusi életmód eltűnésével vagy a magyar családok életét megnyomorító anyagi gondokkal magyarázza ezeket a számadatokat. A valódi okok persze mindezen túl keresendők.

A Bibliának nagyon sok mondanivalója van a házassággal kapcsolatban, de főként arra tanít, hogy két, egymás iránt elkötelezett ember sorsközösségének túl sok akadályon kell átmennie ahhoz, hogy fennmaradjon. A szerelem, amelyre ma a leggyakrabban alapozzuk a házasságot, sajnos nem elég. Sok minden más – például türelem, tisztelet, megbocsátás, hűség és hit – is kell hozzá, de a házasság fennmaradása mindenekelőtt Isten kegyelmétől függ, amellyel legyőzi alkalmatlanságunkat.

„Eljegyezzék magamnak örökre, eljegyezzék magamnak az igazságot és a törvényt, a szeretet és az irgalom ajándékával. Eljegyezzék magamnak a hit ajándékával, és megismered az Urat.” (Hós 2,21–22)

► Magyar Bibliatársulat

HIRDETÉS

Június 22-én, vasárnap 12 órától a Duna II. Autonómia ismét műsorra tűzi a nyíregyházi Nagytemplomban tavaly nyáron tartott tanévzáró evangélikus istentiszteletről készült felvételt. Igét hirdet dr. Fabiny Tamás püspök.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 5. VASÁRNAP – Lk 5,1–11

„Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!”

A történet valódi, a végbement csodálatos esemény szimbolikus.

Egy kvízversorban nemrég föltették a kérdést: „Milyen eszköz lehetett volna az első pápa korábbi mesterségének szimbóluma?” Első lehetséges válaszként a sztetoszkóp jelent meg. A megkérdészek – két, húszas éveiben járó hölgy – hosszas tanakodás után, vesztükre, elfogadták. A helyes válasz természetesen a halászháló lett volna. A valószínűleg nem katolikus vallású válaszadók mentességére szóljon, hogy az „első pápa” megjelölés számukra nem egyértelműen Péter apostolra utal, mert hogy ő halász volt, azt – mint mondták – tudták volna. Tudták, csak nem jutott eszükbe... Nem így vagyunk sokszor mi is? Tudjuk, csak nem jut eszünkbe...

A történetben maga Jézus használja fel az apostolok eredeti mesterségét jelző halászháló, illetve a halászat szimbolikáját. Ez egyikünk számára sem új. Nem új, hogy Jézus tanítványai kezdettől fogva „emberhalászok”. A tizenkettő persze másként, mint a mezőn vagy a hegyen Jézust hallgató sokaság, a tágabb tanítványi kör. A tizenkettőnek világi foglalkozását – a tavon való halászatot – elhagyva kellett emberhalásszá lennie. A tágabb tanítványi körhöz tartozóknak világi foglalkozásuk mellett. De ha keresztények, az az Krisztust és Krisztus tanítását követő tanítványok vagyunk, akkor mindannyi-

an emberhalászok is vagyunk. Csak nem jut az eszünkbe. Nem kapcsolunk időben, mint ahogy a kvízben szereplő testvérpár is csak későn kapcsolt, miután már elfogadta a rossz választ.

A kvíztévesztéseket a „pápa” szó tévesztette meg. Bennünket a „püspök”, a „lelkész”, esetleg a „presbiter” szavak szokták. Ezek miatt nem kapcsolunk időben. Mert úgy gondoljuk, hogy az emberhalászat hálójá, a másikat mindig megelőző és ha kell, mindent hetvenszer hétszer is megbocsátó krisztusi szeretet, a jókor kimondott hittvalló szó kizárólag az ő eszközüik. Pedig csak arról van szó, hogy nekik más módon kell ezekkel az eszközökkel élniük.

A püspökökre, lelkészekre az egyház hivatalos igeszolgálatát van bízva. De az egyházi szolgálatnak nem ez az egyetlen területe. És rajtuk kívül nem is csak a presbiterek és más „világi” egyházi tisztségviselők vannak elhívva az emberhalászat szolgálatára.

Mindannyian erre vagyunk elhívva, keresetségünkkel fogva. Minden megkeresztelt hívőnek adatott egy halászháló. A kérdés csak az, hogy használja-e. Ki-ki a maga helyén, ahol él, ahol naponta megfordul, ahol hivatását betölti, ahol kenyérkereső munkáját végzi. A baj az, hogy sokan elfelejtették, sokan nem akarnak róla tudomást venni, vagy szegyeikkel használni, ezért akasztják szögere. Pedig Jézus minden megkeresztelt embertől elvárja,

A VASÁRNAP IGÉJE

hogy használja hitének halászhálóját, ahol és amikor ő módot nyit rá.

Mert a történet szimbolikájának másik tanítása éppen ez: a fogás mindig Jézus hatalmában van. Péter és társai szakképzett halászok voltak: tudták, hogy mikor kell hajójukkal nagy fogás reményében vízre szállniuk. Kint is voltak egész éjszaka a tavon, mégsem fogtak semmit. Jézus szavára azonban a halfogásra teljesen alkalmatlan délidőben is rögtön megtelt a hálójuk.

Az emberhalászat hálóját akkor kell kivetni, amikor Jézus mondja. Az ő szavára! Ez a fogás titka. A fogás az emberhalászatban is egyedül Jézus hatalmában van. Az emberi igyekezet önmagában nem ér semmit. De Jézus szavára, amikor ő mondja, a „halásznak” rögtön mozdulnia kell.

Az alkalmas helyet és az alkalmas pillanatot magunktól sosem ismerhetjük fel. Ezért kell szüntelenül Jézusra figyelni. Amikor ő int, hogy most, akkor kell kivetnünk a hálót. És mindig arra a vízre, amelyet Jézus mutat. Jézus pedig ezt mondta Péternek: „Evez a mélyre...!” Nem vagyok az allegorizáló írásmagya-

rázat híve, de meggyőződésem, hogy ebben az esetben maga a történet válik allegóriává. Evez a mélyre! Mindenekelőtt azokat keresd, azokhoz menj, akiknek az életét nem a magasság, hanem a mélység jellemzi. Akikre nem felnézned kell, hanem akikhez mélyre le kell hajolnod! Ők lesznek a „nagy fogás”, ha Jézus parancsa szerint közeledsz hozzájuk.

A kérdés, hogy a ma egyházának és a ma gyülekezeteinek kell-e az ilyen összetételű fogás. Kell-e a „mélyről merített halak” nagy tömege? Nem írtóunk-e a mélység szagától, amelyet az ilyen halak maguk körül – néha a szó szoros értelmében is – árasztanak?

Pétert megszegyénítette a befogott halak nagy mennyisége. Nemcsak halászati szaktudásának csődjét élte át, hanem valami egészen mást: a valószínűtlenül nagy fogást adó Jézusban megérezte Isten jelenlétét. „Simon Péter ezt látva leborult Jézus lába elé, és így szólt: »Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!«” És Jézus ez után a gyónással felérő valomás után mondja Péternek: „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!”

A történet túlmutat Péter személyes ügyén. Aki már olyan mértékben kiábrándult önmagából, mint Péter, Jézus csak azt tudja eredményes emberhalásszá tenni; aki nem a saját belátása szerint, hanem Jézus szavára veti ki a hálót.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Mennyei Atyánk! Hálával tárjuk eléd kéréseinket. Megköszönjük a testi-lelki jókat, melyeket naponta megadtál reményeink felül. Hálát adunk, hogy nem bűneink, hanem bűnbocsátó kegyelmed szerint bántsz velünk, és meghallgatod imádságunkat.

[Lektor:] Urunk, hamarosan megkezdődik az aratás; reménységgel várjuk a jó termést, amelyet csak te adhatsz meg. Ha megnyitod kezedet, bővelkedünk, ha elfordulsz tőlünk, nem segít rajtunk az emberi tudás és erő. Áldásodat kaphattuk, ne engedd felednünk: te is várod, hogy életünk megteremje az embertársi szeretet gyümölcsét. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Hűséges Tanítónk és Mesterünk! A tanév végén könyörgünk a tanuló ifjúságért és a pedagógusok-

kért. Adj lelki erőt a javításhoz azoknak, akik kudarcot vallottak, és józan önértékelést a sikereseknek. Add, hogy a pályakezdők találjanak munkát, értelmét lássák, és leljenek benne örömet! Segíts, hogy mindazok, akik az oktatásügyben döntéseket hoznak, ne önző érdekeket szolgáljanak, hanem tartsák szent feladatuknak népünk szellemi és erkölcsi felemelkedését. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Krisztusunk! Szolgálatoddal példát hagytál ránk. Azt akarod, hogy egyházad a világban élve, alázattal hordozza a keresztet. Ne engedd, hogy szolgálattunk végzése közben elhagyjunk téged, meghamisítva evangéliumodat! Munkáld a lelki ébredést evangélikus egyházunkban, vezesd elkötelezett, hittvalló életfolytatásra a langymeleg hitűeket. Segíts minket őszinte bűn-

bánatra, megtérésre és hiteles szolgálatra, hogy elvégezhesd küldetésünket e hazában. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, eléd visszük minden nyomorúságunkat: a megélhetési gondokkal és betegségekkel küszködőket, a szenvedélyek rabjait és az igazságtalannul meghurcoltakat, a magányosan élőket és a válságba jutott házastársakat, a haldoklókat és a gyászolókat. Kegyelmedbe ajánljuk mindazokat, akik nyomorúságukból hozzád kiáltanak. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkés:] Végül kérünk, készíts fel minket országod eljövételére, a színről színre látás elvehetetlen örömére a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] Amen.

Ébredj, bizonyágtévő lélek!

► A Szentháromság ünnepe utáni ötödik vasárnap keresztény hitünk egyik alapvető megnyilvánulási formájára emlékeztet bennünket: arra a bizonyágtételre, amelyet a Jézus Krisztustól kapott missziói parancs (Mt 28,18–20) szellemében évezredek óta végez az egyház s benne a hívő ember. „Isten tanúságtételre hív” – ez az ünnep témája, s e köré csoportosulnak nemcsak az istentiszteleten elhangzó bibliai igék, hanem az énekek is.

Az epistola ezen a vasárnapon 1Pt 3,8–15. Bár ez az igeszakasz elsősorban a keresztények mindennapi életgyakorlatának rendjét határozza meg, végkicsengetése mégis kifejezetten missziói karaktert hordoz, hiszen az apostol felszólít: „...legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet.” (15. vers) Az ünnep evangéliumi szakasza Péternek és társainak a csodálatos halfogásáról szól (Lk 5,1–11), de egyben Péter, János és Jakab apostolok elhívásának története is. Ezzel a keresztény bizonyágtétel és küldetés két döntő eleme kerül a középpontba: Jézus hívása („Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!”) és az ember válasza („Erre [...] mindent otthagya követték őt.”).

A vasárnap graduáléneke (ÉÉ 467) – mind dallamát, mind szövegét tekintve – a pietizmus korából származik. Karl

Heinrich von Bogatzky 1750-ben keletkezett *Ébredj, bizonyágtévő lélek* kezdetű szövegét a jól ismert *Nagy Isten, néked zeng az ének* (ÉÉ 59) dallamára énekeljük. A dallam egy hamburgi forrásból már 1690-től ismert, de a mai énekeskönyvek egy, a német pietizmus „fellegvárában”, Halléban keletkezett 1704-es kiadás alapján közlik. A lendületes dúr dallam jól illik a misszió lendületét, Isten igéjének feltartóztatathatatlant útját bemutató szöveghez.

Karl Heinrich von Bogatzky nemesi családból származott, amely Ausztriából Magyarországra emigrált vándorolt ki Sziléziába, a mai Lengyelország területére. Édesapja itt katonatisztként szolgált. Ő maga 1690-ben született egy Jankowe nevű helységben, s már fiatalon sok hitbéli tapasztalatot szerzett.

Egész életében betegségek gyötörték; ez nemcsak személyiségét határozta meg, hanem pályáját is. Tizennégy éves korában egy ilyen, három hónapig tartó betegeskedés idején olvasta el a teljes Szentírást. 1714-ben – Halléba látogatva – találkozott először August Hermann Franckéval, a pietizmus egyik legmeghatározóbb képviselőjével, s élte át a megtérés élményét. Ennek hatására – bár a család eredetileg katonának szánta, később pedig jogi tanulmányokat is folytatott – fordult érdeklődése teológiai tanulmányok felé, amelyeket 1716-ban kezdett el. Az említett egészségügyi problémák miatt soha nem lett gyülekezeti lelkész, inkább lelkipáterként, a pietistákra jellemző „lelki órák” vezetőjeként és énekszerzőként fejtette ki nagy hatású tevékenységét.

Összesen 411 énekét ismerjük, amelyek mindegyike a lelki élet, az Istennel való komoly, személyes kapcsolat terén szerzett mély tapasztalatokról tanúskodik. Énekeinek legismertebb gyűjteménye az 1750-ben megjelent *Die Übung der Gottseligkeit in allerlei geistlichen Liedern* (A kegyesség gyakorlása mindenféle lelki énekekben). Bogatzky 1774-ben halt meg Halléban.

ÉNEKKINCSTÁR

Az *Ébredj, bizonyágtévő lélek* először a *Keresztény (Dunántúli) énekeskönyv* 1955-ös kiadásának függelékében (751) jelent meg, az eredeti nyolc versszak helyett három (1., 2., 4.) strófával. Jelenlegi énekeskönyvünk szerkesztői – koncepciójuknak megfelelően – négy versszakot választottak ki a szövegből (1., 2., 6., 8.). (A német énekeskönyvben – *Evangéliche Gesangbuch*, EG 241 – a teljes szöveg megtalálható.) Mivel a versszakok önálló üzenetet hordoznak, s csak a misszió összefoglaló témája köti össze őket, a közülük való válogatás ez esetben nem töri meg az ének gondolatmenetét. A szöveg még így is sok bibliai utalást tartalmaz (Ézs 62,6–7; Mt 9,37–38/Lk 10,2; Róm 11,25–32), ezzel is felhívva a figyelmet arra, hogy az evangéliumi üzenetének továbbadása Isten akarata szerint minden keresztény ember alapvető feladata.

■ WAGNER SZILÁRD

LAPUNK A VILÁGHÁLÓN A WWW.EVELET.HU CÍMEN OLVASHATÓ.

Az Úr csapatának építése

Kettős lelkésziktatás Orosházán

► A békési régió egyik evangélikus „fellegvárában”, Orosházán évek óta tudatos gyülekezetépítés folyik. Az esperesi székhely evangélikus közössége ebben a folyamatban jelentős mérföldkőhöz érkezett; ennek egyik leginkább látható jeleként az egyházközség vezetősége két lelkészt is elhívott a gazdag helyi gyülekezeti élet szerető szolgálatának betöltésére, a sokszínű munka sikeres végzése érdekében. Az Orosházi Evangélikus Egyházközség közgyűlése megválasztotta Deák Lászlót parókus lelkészi, Laczki Jánost pedig másodlelkészi szolgálatra. Ribár János, a Nyugat-Békési Egyházmegye esperese június 14-én ünnepi istentisztelet keretében iktatta be hivatalába a két lelkészt. Az ünnepi igehirdetési szolgálatát Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke végezte.

Deák László és Laczki János

Deák László nagyjából egy éve kezdte meg szolgálatát Orosházán, Laczki János pedig már hatodévesként is az orosházi gyülekezetben szolgált. Ezután beosztott lelkészként pásztorolta a kardoskúti, a szentetornyai és rákóczi leánygyülekezetet, melyekben munkája nyomán komoly fellendülés volt tapasztalható.

Gáncs Péter püspök Zsolt 25,5 és 1 Tim 4,10, a két lelkész által választott, a meghívón olvasható ígé alapján prédikált. A labdarúgásból kölcsönzött képpel, a „csapatépítéssel” jellemezte az Orosházán folyó munkát, és dicsérő szavakkal szövegezte az évek óta zajló, tudatos csapat-, vagyis gyülekezetépítésről.

Az egyházkerület püspöke kiemelte: Orosházán komolyan veszik azt, hogy a kereszténység ügyének és az egyházi életnek a lényege a csapatjáték, és az építkezés, a gyarapodás szándékának szép jele a kettős iktatás. Gáncs Péter azt is elárulta, hogy a csapat hamarosan újabb játékosokkal bővül, hiszen az evangélikus gimnáziumban iskolalelkészre van szükség. Az alkalmazott képpel kapcsolatban azonban felhívta a figyelmet egy lehetséges félreértésre, amely sajnos sokszor tapasztalható az egyházi közgondolkodásban: nem a lelkészek alkotják a „csapatot”, és nem a gyülekezet a „közönség”. A gyülekezet egész közössége a csapat, a közönség pedig az egyház falain kívül

van. Azért kell „jól játszania” egy-egy ilyen csapatnak, hogy vonzóvá váljon az egyházon kívül élők számára.

Deák László Zsolt 85,8-at választotta iktatási igehirdetésének alapjául. Bár sokféleképpen elmondta már a gyülekezetnek, most mégis újra összefoglalta lelkészi hitvallását ünnepi prédikációjában. Nézete szerint egy gyülekezet életében nem elég a javíthatóság, az építkezés, a jobb közérzetre való törekvés, és a lelkészi hivatásnak sem lehet ez a célja. A hívő életvitelben alapvető és gyökeres változásra van szükség: megtérésre és ébredésre, vagyis arra, hogy minden esetben a Szentlélek tüze járja át a gyülekezet tagjait – fogalmazta meg lelkészi ars poeticáját az újonnan beiktatott parókus lelkész. A külvilágból a korszalem közvetítésével olyan kísértések akarnak betörni a hívő közösség életébe, amelyek kifinomult trükkökkel szívárognak be már a családok életébe is, és ezek ellen fel kell vennünk a harcot. Külső és belső rabságainkból azonban az Úr szabadulást adhat nekünk, hogy láthatóvá váljék rajtunk az ő örökkévaló, megváltó szeretete.

Az istentisztelet záró oltári szolgálatában Laczki János mondott általános könyörgő imádságot, Isten áldását pedig Gáncs Péter püspök közvetítette a gyülekezetnek.

Az istentisztelet végeztével ünnepi közgyűlés vette kezdetét, amelyet Jantos

István, az Orosházi Evangélikus Egyházközség felügyelője nyitott meg.

Ribár János esperes üdvözlő szavai után a finnugor lelkészkonferenciáról érkező, a finnországi Mikkeliből hazánkba látogató Voitto Huotari püspök köszöntötte a két lelkészt.

Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő a Déli Egyházkerület nevében mondta el jókívánságait, majd a szomszédos Kelet-Békési Egyházmegye esperese, Kondor Péter köszöntötte a frissen iktatott lelkészeket. Őt követte Koszorús Oszkár egyházmegyei felügyelő, aki a Nyugat-Békési Egyházmegye képviselőjeként üdvözölte a két lelkészt beiktatásuk alkalmából. Az orosházi pedagógiai intézmények részéről Révészné Tóth Erzsébet, a Hajnal Evangélikus Óvoda és Jantos Istvánné, az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium igazgatója köszöntötte Deák Lászlót és Laczki Jánost. A helyi református gyülekezet lelkésze, Kovács Árpád üdvözlő szavai után Németh Béla polgármester és dr. Dancsó József alpolgármester, országgyűlési képviselő fejezte ki az egyházközséggel fennálló jó kapcsolat feletti örömet, és előrevetítették, hogy az orosházi evangélikusok a jövőben is számíthatnak az önkormányzat támogatására.

Az ünnepi alkalom a gimnáziumban megrendezett állófogadással fejeződött be.

■ PETRI GÁBOR

A lassú gyógyulás jelei

◀ Folytatás az 1. oldalról

Az istentiszteletek liturgiai szolgálatát Csonka Zsuzsanna helyettes lelkész és Ribár János, a Nyugat-Békési Egyházmegye esperese végezte.

Gáncs Péter püspök Ambrózfalván Lk 17,15,19, Pitvaroson Gal 6,2, Csanádalbertiben pedig Zsolt 85,8 alapján hirdette Isten ígését. Az elmúlt három év távlatából szemlélve a gyülekezetek ma sem könnyű helyzetét megállapította: az Úr csodásan működik, hiszen a több szempontból is nehéz idők, a viszályoktól sem mentes lelkészváltás után, a nehéz anyagi helyzet ellenére valami mégis megindult ezeken a településeken, a közösségek élednek, és a plántálás, az építkezés, a gyógyulás reményteljes jelei talán a gyülekezet lehetséges jövőjét is körvonalazzák. Az egyházkerület lelkészi vezetője hangsúlyozta: bár a gyógyuláshoz szükséges látunk a beteg pontokat, de észre kell vennünk a biztató folyamatokat, a pozitív életjeleket, a reményteljes változásokat is, és tudnunk kell hálát adni mindezekért, még ha látványlag apróságoknak tűnnek is a hatalmas gondok mellett.

„Ha ezek a kövek beszélni tudnának, vádbeszédet mondanának a mögöttünk lévő embertelen századról. Ha létezik tövig csonkolt gyülekezet, akkor a pitvarosi mindenképpen az” – mondta igehirdetésében a szlovák lakosság kitelepítésére utalva Gáncs Péter a drámai és

megrázó látványt nyújtó pitvarosi templomban (képünkön). De mégsem a kövek szavának felerősítése a feladatunk – mutatott rá a püspök –, hanem az új hajtások nevelése. A leírhatatlanul lepusztult templomfalak között ugyanis gyermekek ülnek, ezért talán van remény a megújulásra, egy új jövő felépítésére. Ahol az emberi erő és értelem csődöt mond, ott Isten szeretete csodákra képes: az ország egyik legelesettebb térségében utak nyílnak a folytatás, a továbbhaladás előtt, s ahol előbb a teljes reménytelenség rombolta az emberi lelkeket, ott utóbb azt találjuk, hogy háláadásra nyílnak ajkaink, s az öröm szava, a hála énekét a romos falak közül is kihajthatjuk és továbbadhatjuk a világban.

A Déli Egyházkerület felügyelője, Radosné Lengyel Anna mindhárom gyülekezet közösségét köszöntötte, és szívéhez szóló szavakkal hívta fel a gyermekek és fiatalok figyelmét arra, hogy az egyházkerület segítségével a gyülekezetek sorsa és jövője elsősorban az ő kezükben van.

Az egyházkerület elnöksége – Gáncs Péter püspök és Lengyel Anna kerületi felügyelő –, valamint a Nyugat-Békési Egyházmegye elnöksége – Ribár János esperes és Koszorús Oszkár egyházmegyei felügyelő – mezőhegyesi munkaabéd keretében tárgyalt a társult egyházközség vezetőségével az önálló parókus lelkészi állás létrehozásának lehetőségeiről.

■ P. G.

FOTO: PETRI GÁBOR

Európa, bajnokság nélkül

A labdarúgó-Európa-bajnokság idején került sor Révfülöpon a – szintén négyévente esedékes – finnugor lelkészkonferenciára. Ami a foci-Eb-t illeti, köztudott, hogy arra sem a finn, sem az észt, sem a magyar nemzeti tizenegyet nem jutott ki. Alighanem már meg is szoktuk, hogy az ilyen világeseményeken mi legfeljebb csak vendégként, nézőként lehetünk jelen, a partvonalon kívülről nézhetjük csupán a nagyok játékát. Mindez azt jelentené, hogy mi, finnugorok kimaradunk Európából? Talán csak nem ázsiai gyökereink miatt nincs itt helyünk?

Tény és való, hogy aki az olaszok azúrkék mezét látja, az nemcsak Luca Tonira gondol, hanem a reneszánsz művészekre, az örök városra és a piros Ferrarira is... A hollandok narancsszínű mezét látva nemcsak Van der Saar jut az ember eszébe, hanem szelmalmok és németalföldi festők, valamint Anna Frank szülőháza is. A németek fehér meze nemcsak Ballackot illeti meg, de felidéz a kalandozó eleink felett aratott Lech-mezei győzelmet, a reformációt és a Siemens konsernt is.

Kis finnugor nemzetünket számon tartják-e Európában? A mi művészeinket és tudósainkat, vesztes és nyert csatáinkat, egyházainkat és intézményeinket számon tartja-e valaki?

Kit érdekel, hogy ki volt Mannerheim vagy Nagy Imre? Gondol-e valaki az Észtorozásból vagonokban kitelepítettük?

Tudják-e a művelt Európában, hogy kik azok az inkeriek vagy az erdélyiek? Hallgat-e még valaki Sibelius, Bartókot vagy Arvo Pärtet? Van-e helyünk Európában? Vagy végképp elbuktunk a selejtezőkön?

A 2008. június 10. és 15. között Révfülöpon megrendezett finnugor lelkészkonferencia azt az üzenetet hordozta, hogy igenis helyünk van itt. Bár gyökereink Ázsiába nyúlnak vissza, ma helyünk van ezen a kontinensen.

Bernnard Henri-Lévy így fogalmaz: „Európa nem egy hely, hanem egy gondolat.” Európával kapcsolatban azonban nemcsak egy mítosz, de egy álmat is érdemes felidézünk...

A görög mitológiában Zeusz beleszeretett a tenger partján sétálgató föníciai királylányba, Európába. A főisten bika alakjában ment el a szép leányért, és szarvai közé kapta őt. Nekiiramodott, és a tengeren át magával ragadta Kréta szigetére. Európának aztán három gyermeke született Zeuszról. A mitológiai hagyomány szerint tehát egy nyugatra szöktetett ázsiai királylányról nevezték el kontinensünket.

E mítosz erőszakot, kényszert és ármányt sugall. Magunk előtt látjuk a bika vadtságát, azonosulunk a tengeren való hanyattatás gyötrelmeivel, nem utolsósorban pedig újra és újra átéljük a szegényt, amelyet Európának el kellett szorítania.

De ismerünk egy álmat is. Ez is Ázsiába vezet vissza bennünket, akárcsak a

ÉGTÁJOLÓ

mítosz. Az Apostolok cselekedeteiről szóló könyv szerint Tróászbán váratlanul egy macedón harcos jelent meg álomban Pál apostolnak, ilyen szavak kíséretében: „Jöjj át (...), légy segítségünk!” (16,9) Lukács tömör tudósítása így rögzíti aztán a tényeket: „...oda hívott minket az Isten, hogy hirdessük nekik az evangéliumot.” (16,10) Ez a jelenet nem más, mint a pogány Európának a kereszténységhez intézett segélykiáltása. Pál meghallja ezt a sikolyt, és elindul. Vele együtt pedig a Jézusról szóló jó hír, az evangélium is eljut Európába. A Szentlélek életet lehel a haldokló görög-római világba. Ennek nyomán új Európa született.

Idővel azonban ismét elhalványult ez az álom, és mintha mára ismét a mítosz törne utat magának. Zeusz bikája újra csak fűjtat és zihál. Ortlíka tágul, farkával csapdos, rút patáival eltapossa a védtelen élőlényeket. Európa újra a pogányság felé tart.

Am talán ma is kapunk egy álmat. Ma is hallhatunk ilyen vészjelzést: „Jöjj, siess

segítségünk!” Ezért aztán ma is elindulhatunk Pál apostollal, batyunkban az evangélium üzenetével. Adja Isten, hogy legyenek nekünk is álmaink! Hiszen mind az Ó-, mind az Újszövetségben Isten fordulópontot nyújtó közbeavatkozását jelzik az álmok. Álmunk lehet Európa reevangélizálása. Lelket, ismét lelket adhatunk az öreg kontinensnek.

Tanúskodhatunk Jézusról, aki nem bika, hanem bárány. Mi magunk pedig immár nem *ethnos*, vagyis egy bizonyos nép, hanem *laosz*, azaz Isten népe leszünk! Egy örömtelen világban hirdethetjük meg a jézusi örömhírt.

A mi gyökereink is Ázsiába nyúlnak. Am az Úristen akarata az volt, hogy – az akkor még pogány – Európában kereszünk új hazát. Őseink álmai is ilyen pogány álmok voltak. De tudunk Pál apostol korántsem pogány álmáról, amelynek nyomán az evangélium eljutott Európába.

„Jöjj, siess segítségünk!” A finnugor lelkészkonferencián sokszor elhangzott egy-egy ilyen mondat. Testvérgyülekezeti kapcsolatokat építettünk, bárati szálakat szőttünk. Terveztünk, miként küldhetünk teológus szakértőt az egyik, zenei szakembert a másik országba. Ifjúsági csoportok és ösztöndíjas hallgatók cserekapcsolatát készítettük elő. Boldogan értesültünk arról, hogy készül nyelvrokonunk, a mari nép teljes bibliafordítása. Szeretnénk

egymással találkozni: észtek és erdélyiek, finnekek és a Volga mentén élő mordvinok, felvidékiek és a Szentpétervári környékén élő inkeriek.

Csupa kis nép, amelyeket mások talán meg sem találnak a térképen. Aki nem szerepelünk az Európa-bajnokságon, ahol bajnokok helyett inkább csak bajok vannak. Am akad, aki segítségünkre siet a bajban is, hogy egymásnak is támaszai lehessünk.

Mi próbáljuk támogatni egymást, és biztonnal segít mindannyiunknak az Úristen. Mert mi nem egyszerűen az apostol hívjuk – „Jöjj, siess segítségünk!” –, hanem a vigasztaló és bátorító Szentlélek.

Ennek jegyében voltunk együtt Révfülöpon mi, finnugor lelkészek. Közben néztük a futball-Európa-bajnokságot, de nagyon azért egyikünknek sem hiányzott.

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Mert keresztények

■ FRENKL RÓBERT

2009-ben lesz negyven éve, hogy a forradalom után Nyugat-Európába került magyar értelmiségiek megalapították az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetemet (EPMSZ). Sok szó esik majd az évforduló kapcsán az EPMSZ szellemiségéről, arról is, hogy egyfelől van-e igény ma erre a gondolkodásmódra, másfelől hogy van-e realitása.

Most azáltal váltak hirtelen fájdalmasan időszerűvé ezek a kérdések, mert eltávozott az a személyiség, Bárczay Gyula nyugalmazott református esperes, aki talán a leghitelesebben képviselte – helyesebb azt írni, hogy életével és munkásságával megvalósította – az EPMSZ szellemiségét. Ennek lényege a nyitott, toleráns, mások álláspontját tiszteletben tartó, de a saját értékorientált véleményét markánsan vállaló, a magyarságot az európaisággal egészségesen ötvöző, áldozatkész keresztény magatartás.

Ismeretes az írók, Cs. Szabó László és Szabó Zoltán meghatározó, látny adó szerepe az EPMSZ érlelődésében. Nagy élményem volt, amikor első ízben 1978-ban, Damülsben (Ausztria) a szokásos évi konferencián találkozhattam velük. Szépfalusi Istvánnak, az EPMSZ titkárnak invitalására két előadást is tarthattam az akadémiai napokon, amelyen Szent-Iványi Ilonával első alkalommal vehettünk részt mint itthoni magyarok. Ilona, az evangélikus teológián tanult unitárius lelkész Cs. Szabóékkal angliai ösztöndíjra érkezett, magam az Osztrák Olimpiai Bizottság vendégeként szerepeltem. Azt hiszem, Ilonka nevében is írhatom: alapélményünk volt, ahogy Bárczay Gyula az első perctől kezdve szárnyai alá vett minket.

Mi volt Bárczay Gyula titka? Több mint harminc évig szolgált Therwillben, egy kis svájci gyülekezetben. Bámulatos természetességgel egyeztetette össze a lelkesítő hivatást és a közéleti aktivitást. Hét évig, közte a rendszerváltozás időszakában, 1986-tól 1993-ig volt az EPMSZ elnöke. Jelentős érdeme volt abban, hogy a rendszerváltó értelmiség sokszínűsége – nyomon követhető a konferenciák előadásában, programjaiban – megjelent az akkori akadémiai napokon.

A 20. század egyik igen jelentős teológusának, Karl Barthnak a tanítványa volt. Életében megvalósult a híres barthi gondolat: mivel Isten tesz meg mindent, nekünk is mindent meg kell tennünk. Egyszerre volt lelkész és civil. Talán ez a titok nyitja. Nem csak vállalta, de hordozta a papi mundért, a klerikusok nem

mindig rokonszenves allúri nélkül, talán éppen azért, mert a civil kurázsi is jellemezte.

Ritkán kérnek meg már igazságszolgáltatásra. Május 25-én, amikor az Evangelikus Életben megjelent a *Megtérés vagy meghalsz* című cikk, épp egy ilyen vasárnap volt. 5Móz 6,4–9 volt az ige, benne az első nagy parancsolat: „Szeresd azért az Urat, a te Istenedet...” Híve vagyok a teológiai sokszínűségnek, fiatalon magam is átéltem az ébredés, a megtérésre szólító üzenet vonzását. De már akkor is zavart a legendás primitív broszúra Isten váltságának egyszerű tervéről, az ingyen – a kritikusok így mondják: az olcsó – kegyelemről. A halállal fenyegetés, az ítélkezés látszólag szigorú, valójában inkompetens beavatkozás Isten rendjébe. Spiró György kitűnő, *Fogság* című regényében hangzik el a Názáreti által alapított új vallásról, hogy sikeres lesz, mert nincs benne követelmény; könnyű vallás.

Bárczay Gyula evangélikizációja nem a fenyegető, hanem a szerető Istent állította a középpontba. Szeresd az Urat, és szeresd felebarátodat. Szavakban is, de főleg tettekben. Hihetetlen, de valóban képes volt a lehetetlenre, a másik ember teljes, segítő szeretetére. Azt hiszem, ma a sokszínű misszióban ennek a színének van prioritása. A cselekvő kereszténység lehet leginkább hatékony; nekünk is mindent meg kell tennünk.

Talán csak *Keken Andrásnál* tapasztaltam, amit Bárczay Gyulánál: azt a lényegből adódó természetes szeretetet, mely erős hatással volt fiatalokra és idősekre, nőkre és férfiakra egyaránt. Nem nélkülözte ez a szeretet olykor az indulatot sem. Kétségkívül alkati komponens is lehetett ebben, mégis a hitükből adódó kisugárzás volt a meghatározó.

Végül egyik kedves, a lényegre érítő Bárczay-történetem: pszichológus feleségemmel a kábítószeres fiatalok gyógyításáról, rehabilitációjáról beszélgettek. Gyula, akinek pszichológus végzettsége is volt, ismertette azt a programot, amelyet szervezett. Nyaranta a kábítószer rabságából szabadulni igyekvő közép-amerikai diákokat svájci családok fogadtak be több hétre, hónapra, az új környezetben segítendő a gyógyulást. Svájcot jól ismerő felségem őszinte meglepetéssel kérdezte: de hát hogy lehet, hogy a közismerten zárkózott, az idegenektől tartózkodó, olykor igen önző svájci polgárok befogadják a hosszú hajjú, deviáns fiatalokat? Csendes mosoly kíséretében jött a válasz: mert keresztények.

Ilyen egyszerű és ilyen nehéz Krisztus követése. Mert keresztények.

Therwilli gyülekezetében utódja, Vályi-Nagy Ágnes búcsúztatja június 23-án Bárczay Gyulát. Június 26-án Tiszaroffon, a református templomban 10 órakor lesz gyászszertartás, majd a családi sírkertben az urna elhelyezése.

Evangelikus szertartással búcsúztatták Fejtő Ferencet

▶ **Végső búcsút vettek Fejtő Ferentől június 13-án a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben. Fejtő Ferenc író, történész, újságíró, irodalomkritikus, nemzetközileg elismert Kelet-Közép-Európa-szakértő június 2-án, kilencvennyolc éves korában hunyt el Párizsban. A francia Becsületrend lovagját, a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjének birtokosát a kormány saját halottjának tekinti. A Köztársasági Örezred által biztosított, méltó megemlékezés végén a sírnál Gáncs Péter evangélikus püspök bocsátotta végső útjára Fejtő Ferencet.**

FOTÓ: GABOR FELVÉTELEI

Bár Fejtő Ferenc egyik felekezeten sem volt tagja, hívő embernek vallotta magát. Halála előtt néhány évvel ismerkedett meg a Déli Evangelikus Egyházkerület lelkészi vezetőjével, akivel sokféle közéleti témában osztották meg egymással gondolataikat. Fejtő Ferenc a halálos ágyán, Párizsban mondta családtagjainak és barátainak, hogy azt szeretné, ha a temetésén Gáncs Péter püspök búcsúztatná. A Népszava tiszteletbeli és örökös főszerkesztője így evangélikus szertartással indulhatott utolsó földi útjára.

A ravatalnál elsőként Gyurcsány Ferenc miniszterelnök emlékezett az íróra, és kiemelte, hogy Fejtő Ferenc nyitott európai humanistaként élt. Bár a diktatúrák elől külföldre kényszerült író utóbb Franciaország fiává fogadta, és harmadik hazájának Olaszországot tekintette, lélekben mindvégig magyar maradt. Gyurcsány Ferenc kitért arra, hogy Fejtő Ferenc életét mélyről jövő örök optimizmus hatotta át, és azt hirdette, hogy a tisztánlátás pesszimizmusát az akarat optimizmusával kell legyőzni. A kormányfő felidézte utolsó franciaországi és magyarországi találkozásuk személyes pillanatait, amikor Fejtő Ferenc tanácsokkal látta el őt. Gyurcsány Ferenc az író „drága Feri bátyámnak” szólította, akiről még sokáig fogják találgatni, hogy történészként, zsrnalisztaként vagy történelmi-filozófikus esszéíróként emlékezzenek rá.

„Francia lettél, és minden toroköblögető magyarnál magyarabb maradtál” – mondta Méray Tibor író a ravatalnál tartott búcsúztató beszédében. „A franciáknak te voltál Magyarország.” Az elmúlt hat évtizedben, a diktatúra negyven és a

demokrácia csaknem húsz éve alatt a kormányok tucatnyi nagykövetet neveztek ki, de 1949 óta, amikor Fejtő Ferenc kilépett a magyar diplomáciai szolgálatból, a francia nép, a köztársasági elnökök, a miniszterek, az írók, a művészek, a lapszerkesztők, a tanulni vágyó fiatalok szemében titulus nélkül is ő volt „a valódi, a szellemi Magyarország nagykövete” a maga utánozhatatlan közvetlenségével, türelmével, tudásával és szolid rendíthetlenségével.

A család barátai nevében Gurmai Zita európai parlamenti képviselő mondott búcsúzó beszédet. A temetésen Fejtő Ferenc családja és barátai mellett jelen volt többek között Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke, Göncz Kinga külügyminiszter, Hiller István oktatási és kulturális miniszter, Pálincás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Hagyó Miklós főpolgármester-helyettes, valamint Lendvai Ildikó, az MSZP, Navracsics Tibor, a Fidesz és Herényi Károly, az MDF frakcióvezetője, Kovács Kálmán SZDSZ-es képviselő, illetve a KDNP-s Lukács Tamás.

A ravatalozóból díszőrség kísérte a koporsót a sírhelyig, előtte vitték Fejtő Ferenc kintüntetéseit. Az író József Attilának és családjának a nyughelye mellett temették el. A sírnál Sebő Ferenc dalszerző gitáros énekekkel, Jordán Tamás színművész pedig József Attila-versekkel búcsúzott. A koporsó sírba eresztése előtt Gáncs Péter püspök az evangélikus temetési liturgia elemeivel bocsátotta utolsó földi útjára Fejtő Ferencet. A Nemzeti Sírkertben tartott temetési szertartáson mintegy kétszázan vettek részt.

■ P. G.

Egyházak és vidékfejlesztés

A történelmi egyházak pályázati szakértőinek műhelymunkája a Rózsák terén

▶ A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) kezdeményezésére műhelybeszélgetést szerveztek a történelmi egyházak szakemberei számára a vidékfejlesztésről és a kistérségi hálózatokról június 11-én. A rendezvénynek a Magyarországi Evangelikus Egyház egyik intézménye, a budapesti Rózsák terei középiskolai kollégium adott otthont. A műhelymunka vezetője dr. Szabó Zoltán, az NFÜ főtanácsosa volt. Egyházunkat Bogdányi Gábor, az Országos Egyházi Iroda pályázatfigyeléssel megbízott munkatársa, valamint Kocsis István, a Déli Egyházkerület és Erdélyi Károly, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület pályázatfigyelője képviselte.

2006. szeptember 15-én a Parlamentben Csepregi Andrásnak, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkársága vezetőjének a szervezésében a történelmi egyházak vezetőivel folytatott megbeszélést Bajnai Gordon akkori fejlesztéspolitikai kormánybiztos, a Fejlesztéspolitikai Irányító Testület alelnöke – jelenlegi nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter – az *Új Magyarország Fejlesztési terv (ÚMFT)* egyházakat érintő stratégiai céljairól. Azóta több egyeztető tárgyalás-

ra is sor került az NFÜ munkatársai és az egyház képviselői között.

A múlt szerdai eszmecsere az evangélikus egyház nevében Kákay István országos irodaigazgató közönségtette a műhely résztvevőit. Kiemelte, hogy az NFÜ-vel fennálló jó viszony és gyümölcsöző kapcsolatok nagy örömmel adnak okot a történelmi egyházak számára. Hangsúlyozta, hogy ennek a hatékony együttműködésnek a vidékfejlesztésre is ki kellene terjednie, mert ez stratégiai fontosságú az egy-

A műhelymunka „patinás” evangélikus helyszíne

FOTÓ: EVÉLET ARCHÍV

házak számára. Kákay István elmondta: a Magyarországi Evangelikus Egyházon belül eddig hatszáz fejlesztési elképzelést gyűjtöttek össze, melyek megvalósításához összesen mintegy húszmilliárd forint forrásra lenne szükség.

Szabó Zoltán rámutatott: kivételes alkalomról van szó, mert ezúttal nem

„állami” helyszínen gyűltek össze, hanem egy történelmi egyház patinás épületében folytathatják a műhelymunkát. A főtanácsos az állam szemszögéből szólt a nemzeti fejlesztési terv pályázatainak volumenéről, amelynek keretein belül eddig egymilliárd-hatvanhárommillió forint támogatást nyertek egyházi projektek. Mivel vidékfejlesztési témák nem tartoznak az *Új Magyarország Fejlesztési terv* hatálya alá, a műhelymunka köre ezen az ülésen kibővült: Szabó Zoltán meghívta a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) munkatársait is a Rózsák terére.

A vidékfejlesztési pályázati lehetőségek részleteibe Amóczi Rozália, az FVM vidékfejlesztési referense vezette be a résztvevőket. Az *Új Magyarország vidékfejlesztési terv egyházi vezetők számára* című, részletes szakmai ismertetőket nyújtó előadásával.

A műhelybeszélgetésen bemutattak egy sikeres vidékfejlesztési projektet, amelyet egyházi intézmény bonyolított le. Varga Dezső projektmenedzser Evangéli-

Fischl Ferenc hetvenöt esztendeje, 1933-ban vette föl a Fejtő nevet, amit ő maga „sorsjelző” névválasztásnak tekintett. Így vall erről: „Azóta nem csinállok egyebet, mint hogy próbálom megfejteni saját rejtélyemet meg a magyar rejtélyt és vakmerően a világot meg az életét.”

A megfejtést földi életének utolsó dokumentumán, gyászjelentésén olvashatjuk: „...tudtam szeretni, és szerettem.” Valójában ilyen egyszerű az élet nagy titka, megfejtése: Szeretni és szeretetnek lenni! Szeretettel adni és elfogadni...

S mindezt nem kell múlt időbe helyezni még a koporsója mellett sem. Újra őt idézem: „Ha van változás, van marandóság is. Az én életem inkább a marandóságra volt és van berendezve.” Ezt a reménységét erősíti meg Pál apostol biztatása: „...diadalmaskodunk az által, aki szeret minket. Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.”

Fejtő Ferenc fantasztikus vízióval, álommal zárja *Isten, ember, ördög* című könyvét: Isten trónja körül együtt látja a világ szellemtörténetének óriásait, akik barátságosan beszélgetnek az emberiség sorsáról. A közös mennyei nyelv nem az angol, nem az eszperantó, nem a francia, hanem *Johann Sebastian Bach* zenéjének nyelve, amely *Varnus Xaver* élő orgonajátéka jóvoltából ezt a szertartást is nem csupán aláfesti, hanem egybeleleli és örökkévaló harmóniákba, dimenziókba emeli.

Reméljük, Feri bácsi Isten kegyelméből részesedik az idézett álom és a *Voltaire*-től származó sírfelirat megvalósulásában, amelyet itt, egy közeli síron is olvashatunk: „Álom az ébredés, és ébredés a halál.”

Hisszük, lesz ébredés a halál álomból, mert az *Ótestamentum* nagy bölcsésével, Jóbbal együtt valljuk: „...tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll.”

Imádkozzunk *Arany János* *Sir-versek* soraival: „Nincs végezve itt még a cikk, / Folytatása következik: / Én-Uram, légy én szerkesztőm, / Új folyamban újrakezdőm.” Ámen.

Gáncs Péter igehirdetése Fejtő Ferenc temetésén, a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben hangzott el.

Énekelte irodalom

A Misztrál együttes és a százéves Nyugat zenés-verses találkozója

Az együttesről 2004-ben készült felvétel jobb oldalán Török Máté

► **Evangelikus oktatási intézményekben lép fel a Misztrál együttes „rendhagyó irodalomórát” keretében az ország számos pontján. Énekelte irodalom – ez már önmagában is érdekes. Ami pedig rendhagyó, az – felidézve diákkori emlékeimet – rögtön izgalmassá válik. Feltehetően így vannak ezzel a mai fiatalok is... Az együttes fellépett már Miskolcon az evangélikus templomban, Balatonbogláron a Somogy-Zalai Egyházmegye hagyományörző ifjúsági napján, a soproni líceumban, az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma és Kollégiumában – éppen a költészet napján, április 11-én –, beszélgetésünk hetében pedig a Deák Téri Evangélikus Gimnázium diákjaival találkozunk.**

Az együttes a legendás Nyugat című irodalmi folyóirat indulásának századik évfordulója alkalmából készítette el a lapot „forumukká választó” alkotók, írók, költők életműve előtt tisztelegő műsorát. A megzenésített verseket tartalmazó összeállításban az úgynevezett első nemzedék – *Ady Endre, Kosztolányi Dezső, Juhász Gyula és Tóth Árpád* – versei mellett az 1920-as, majd '30-as években indult második és harmadik nemzedék – többek között *József Attila, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc és Dsida Jenő* – munkái is szerepelnek.

A műsor modulrendszerű felépítése lehetővé teszi, hogy koncertszerű előadásként, rendhagyó irodalomóraként hosszabb vagy rövidebb változatban, akár versmondó szereplővel is kiegészülve hangozzék el. A megzenésített költeményekhez az alkotók életútjához kapcsolódó és a korszakos jelentőségű folyóiratról szóló átkötő szövegek társulnak. A repertoár folyamatosan bővül a jubileumi esztendő során született új megzenésítésekkel is, amint a diákok már több evangélikus iskolánkban – legutóbb június 9-én a Deák térien – megtapasztalhatták.

Török Mátéval, az együttes egyik tagjával beszélgettem. Már az első kérdéssel kapcsolatosan tisztáztuk: a Misztrál nem zenekar, hanem együttes. Ez bizony nagy különbség, mert utóbbiban benne van az „együtt” szó, ami számukra döntő jelentőségű. Szóvivőjük, frontemberük sincs, azaz mindannyian azok: mikor ki ér éppen rá, az jelenik meg a médiában. Barátság és munka ekképp összefonódik.

– *Hogyan jut el egy népszerű ismert együttes evangélikus iskolákba? Miért és miként jött létre ez a találkozás?*

– Tapasztalatom szerint az egyházi intézmények a legnyitottabbak a rendhagyó irodalomórákra. Ezek az iskolák adnak arra, hogy helyet kapjon az órák keretében az „emészthető műfajnak” is nevezhető verséneklés. A fiatalok jobban befogadják a megzenésített költeményeket; egy Balassi-vers üzenete például könnyebben eljut egy kilencedikes diákhoz, ha a fejében dalam társul hozzá.

A Nyugat idei évfordulója kapocs lehet most: alkotói még „közel vannak” hozzánk – nyelvezetükben is. Talán van, aki még emlékszik rá: volt egy kis kötet, a címe *ARJ – Válogatás Ady Endre, József Attila, Radnóti Miklós műveiből*; én magammal rohtam diákkoromban, és olvastam. A Nyugatban több mint három évtized alatt rendkívüli szellemi erő koncentráldott, amely hatalmasat robbant, és valószínűleg még ötszáz év múlva is hatni fog.

A nyugatosok gondolatai örök érvényűek, és a megzenésítés által a mai kamaszok kérdéseire is választ adhatnak. Mi egyfajta értelmezést kínálunk, de a kérdéseket kinek-kinek magának kell megfelelnie. Ezzel a zenés-verses elgondolkozással-elgondolkoztatással talán tudunk segíteni a fiataloknak az elmélyülésben. Felcsendül népzene, világzene, rock és blues, van vidámság is, szóval ezek az órák valóban rendhagyóak.

Az 1997-ben alakult Misztrál együttes ismert és kevésbé ismert hazai és külföldi költők verseit zenésíti meg egyéni hangon. Dalaikban ötvöződik a történelem, a hagyomány és a különleges, gyökereiben magyar és modern dallamvilág.

Megalakulásuk után egy évvel, 1998 júliusában a XIX. Kalácska folkfesztiválon megnyerték a Kalácska Alapítvány fődíját. 2006-ban Bartók Béla-díjat, 2008-ban pedig Balassi Bálint-emlékérmeket kaptak. 2002-ben útjára indították az évenként megrendezett Regejáró Misztrál fesztivált Nagymaroson, amely immár hagyományossá vált a Dunakanyar szívében. Az elmúlt esztendőben számos külföldi meghívásnak is eleget tettek: eljutottak a Felvidékre, Erdélybe, Kárpátaljára, Lengyelországba, Észtszországba, Finnországba, Olaszországba és az Egyesült Államokba is.

A fesztiválokon és a világot járva az értékes irodalmi-zenei kultúrát kívánják bemutatni és megszerettetni az igényes zenét kedvelő – remélhetően egyre nagyobb számú – közönséggel. Ezt a célt szolgálja a folyamatosan bővülő Regejáró Misztrál Művészeti Klub is, amely immár az ország több városában működik, és egyre nagyobb népszerűségnek örvend. A klubhálózat estjein havi rendszerességgel fellépő Misztrál együttes mellett a hazai zenei élet számos jeles szereplője is gazdagítja a programot.

A július 18. és 20. között Nagymaroson hat helyszínen, huszonöt előadással – például a *Kalácska*, a *Szelkiáltó* és a *Tolcsay-trió* fellépésével – tartandó VII. Regejáró Misztrál fesztiválon dalmokverseny is rendeznek, hiszen ezek a verses-zenés irodalmi találkozások nemcsak zenélni, hanem együtt zenélni, énekelni, tehetségeket felfedezni is hivatottak.

A Misztrál szívesen várja a felkéréseket, meghívásokat az év folyamán lelkészekről, pedagógusokról. Ehhez nem kell mást tenniük az érdeklődőknek, mint kapcsolatba lépni az együttesrel a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség elérhetőségein vagy közvetlenül a www.misztral.hu weboldalon felkínált lehetőségek egyikén keresztül.

– *Hogyan fogadják a műsrot a diákok? Fiatalok énekelnek nekik, különleges hangszereket szólaltatnak meg előttük – eleve jó kezdet...*

– Fogékonyak. Talán azért is, mert ott-honról többet kapnak, többet hoznak. Ez befolyásolja az érdeklődésüket. Az evangélikus gimnáziumokban tanuló gyerekek, úgy tapasztaljuk, sokkal nyitottabbak, mint az állami iskolák diákjai; utóbbiakban sok esetben sokkal nehezebb koncertet adni. Ezek a rendhagyó irodalomórák ugyanis nem úgy néznek ki, hogy az elejétől a végéig egyben lejátszunk egy műsrot, az elsőtől a tizenötödik végigmegyünk a listán, hanem két-három dal után fel lehet mérni, hogy milyen a hallgatóság, és aszerint alakítjuk a továbbiakat. Minden esetben máshogyan alakul az óra. Nagyon pozitív tapasztalatom volt Aszódon; ott például sokkal több elgondolkodtató vers fért bele a koncertbe – *Ady, Radnóti* művei –, mint máshol. Ha azt látjuk, hogy a gyerekek nem annyira „vevők”, elkezdnek beszélgetni, esetleg nem értik meg a vers mondanivalóját, akkor váltani kell vidám népdalokra, netán erotikus népköltészetre.

***

Leiki harmóniába kerülni önmagunkkal – talán így lehetne röviden kifejezni a célt, amelynek eléréséhez a Misztrál megtalálta a maga sajátos, igényes útját, s amelynek megvalósításához közelebb viszi a költészetet és a zene szerelmeseit.

■ KÓHÁTI DÓRA

Ifjú zeneszerző bemutatkozása a Deák téri gimnázium tanévzáró istentiszteletén

Hiába a hosszú és tartalmas cím, ez így nem is egészen igaz. A Deák téri gimnázium tanévzárója nem erről szól, hanem Krisztusról, a diákokról, a tanárokról, a mérlegkészítésről és a hálaadásról. Azonban valóban volt egy váratlan pillanata. A *Magnificat* felcsendülése előtt a következő felkonferálást hallhatták a jelenlévők: „Hallgassuk meg Horváth Dorotytya tizenegyedik bés tanuló kórusművét!” Hogyhogy? Lehetséges, hogy egy diák írta? Lehetséges, hogy ezt most elő is adják? Lehetséges, hogy élvezhető lesz?

Horváth Dorotytya zeneileg jól képzett gimnazista, énektanári pályára készül, és két-három éve kezdett el zenét is szerezni. Elsősorban korálfeldolgozásokat, hiszen az egyházzene áll közel hozzá. Miután megszületnek és összeállnak fejből a dallamok és a harmonizálások, papírra veti – újabban számítógépbe – őket, majd megmutatja énektanárának, *Bence Gábornak*. A figyelmes és építő észrevételek után a szerző elvégzi a javítást, és elkészül a mű.

Maga a „művész” gimnazista így vallott a szombati „ősbemutatóról”: „Óriási élmény volt számomra, hogy elénekeltek a művet. Rettenetesen dobogott a szívem, mikor bementék a nevetem, és felcsendültek a dallamaim; hihetetlen volt az egész. Aztán azt is átéltem, hogy ez valóban az, mint ami a fejemben megszületett, hogy bízhatok a kórusban, mert megértették, amit elképzeltem. És hálás lehetek az énektanáromnak, hogy méltónak találta a művet a tanévzáróra.”

Mi meg azért lehetünk hálásak, hogy vannak igényes és lelkes fiatalok, és vannak őket támogató igényes iskolák és tanárok egyházunkban.

■ – ISZ –

Égi az áldás

Én ugyan nem tudom, miként kell „jól” misszionálni, és melyek azok a módszerek, amelyekkel az egyes ember megtérése majdhogynem „garantáltan” elérhető. Azzal azonban tisztában vagyok, hogy a kisebb-nagyobb egyházi közösségek buzgó híveinek megvannak a maguk eszközeik, és az ő szemükben a pesti utcán jártomban-keltemben egy vagyok a potenciális báránnyak közül. De mint ilyen, fenntartásokkal viselkedem azokkal szemben, akiket többnyire a főváros terein vagy aluljáróiban látok az utolsó időkről szónokolva és a „Térjetelek meg!” felszólítást harsogva.

Az Istenhez terelgetés szelídebb formái azonban jóleső érzéssel töltöttek el, ezért is fogadtam örömmel tavaly a római katolikus háttérű Városmiszió programját, amikor az egyház kilépett a templom falai közül, és (végre) láthatóan is jelen volt az emberek között. És emiatt volt örömdetes számomra idén ellátogatni június 6. és 8. között a Belvárosba, a jubileumi, ötödik református zenei fesztiválra is, ahol iskolai kórusok, misziói munkaágak, zenekarok mutatkoztak be a külvilágnak. Emellett szerveztek még – megítélésem szerint – inkább csak az egyháztagok érdeklődésére számot tartó programokat is, mint például a szombati országos kántortalálkozót vagy a hálaadó zenés délutánt a református énekeskönyv hatvanadik születésnapja alkalmából.

fellépő baptista haranggyűjtés első darabját, az Erős vár a mi Istenünket...

Ha az úgynevezett külsősökre tekintünk, joggal nevezhetnénk a rendezvényt elsősorban „pusztán” kultúrmisszióknak, holott több volt ennél, még akkor is, ha a Szentírás könyveinek a számára utaló, a „66-os úton” címet viselő interaktív kiállítás feltehetőleg nem tekintette meg többezres tömeg. A Bölcsházi András spirituális, valamint református teológusok egy csoportja által megálmodott tárlat azért legalább némelyeket ösztönzött arra, hogy kérdéseket tegyenek fel hitről, Istenről, Bibliáról, a válaszadóknak pedig azzal a kihívással kellett szembenéznük, hogyan beszéljessék a könyvek könyvéről azokkal, akik számára idegen az egyházi közeg és nyelvezet.

Az érdeklődők megszólíthatják a különböző egyházi munkaágak, így például a református egyházhoz közel álló ifjúsági szervezetek képviselőit is, akik a rendszerváltoztatás óta most először fogták össze a közös bemutatkozás és az utcamisszió érdekében. (Utóbbi jelen esetben azt jelentette, hogy plakátokon szereplő kérdésekkel kapcsolatosan lehetett velük beszélgetést kezdeményezni.)

De az egyház által képviselt másfajta szellemiség nemcsak itt hathatott, hanem megérintette azokat is, akik mondjuk csupán a péntek esti Misztrál-koncertre érkeztek, azonban ami-

Így ha nem is könnyen – hiszen nem kaptak állami támogatást –, de megvalósíthaták a Bősörményi Gergely programigazgató által kitűzött kettős célt: megmozgatták a reformátusokat, illetve zenei értékeket mutattak fel a „külvilágnak”. Demonstrálták, hogy az egyházi zene is lehet igényes, illetve attól még, hogy valaki hívő, nemcsak zsolnárokat hallgat, hanem igenis kedvelheti a színvonalas világi muzsikát – például Lovász Irént, a Vujicsics és az After Crying együttest. Továbbá érdeklő a világ és hazája sorsa, épp ezért szívesen meghallgatja Matolcsy György közgazdász, Kulin Ferenc irodalomtudós vagy épp Bogár László közgazdász előadását országunk és népiünk jelenlegi helyzetéről és jövőjéről.

Jó volt látni azt is, hogy a reformátusok öku-
menikusan is nyitottak voltak – a szó szoros értelmében: a római katolikus templom mellett vertek sátrat. A fesztivál szülőatyjának elmondása szerint ő hívogató evangélikusokat is, egyházunk idén azonban még nem képviseltette magát ezen az alkalmon. Lutheránusként mindenestre szívmenelgető volt hallgatni a Bakáts téri római katolikus templomban a református zenei fesztivál péntek délutáni nyitókonzertjén

kor véget ért, úgy döntöttek, hogy csatlakoznak ahhoz az induló fátylasmenethez, amely zsolnárokat énekelve vonult a Bakáts térről a Kálvin téri református templomhoz. Megható és szép pillanatokat lehetett itt átélni, e sorok íróját is különös érzések kerítették hatalmukba. Miközben hallotta a kívülálló, azaz a Ráday utca két oldalán lévő vendéglátóipari egységek teraszán üldögélő, beszélgető emberek – „Mi ez?” „Kik ezek?” – kérdéseit, és látta csodálkozó arcukat, olyan közösség részének érezhette magát, amelynek tagjait a hit kapcsolja egybe. Kár, hogy a rövid esti elmélkedés szóhasználatában – legalábbis számára – túlságosan „belterjes” maradt...

Összességében elmondhatjuk, hogy az Úr 2008. és a metródulás második évében a természet nem volt kegyes a szervezőhöz és munkatársaihoz, hiszen a három nap alatt kisebb-nagyobb megszakításokkal szinte végig esett az eső. Nem véletlen tehát, hogy a korábbi évekhez képest vélhetően kevesebben látogattak el a fesztiválra. Hiszen azonban, hogy a szervezők járadózása mégsem volt hiábavaló, hiszen akik mégis ellátogattak rá – lélekben idén is gazdagodhattak.

■ GAZSU

◀ Folytatás az 1. oldalról

A lelkész-találkozót reggel és este igei elcsendesedések keretében. Minden napra jutott egy-egy magasabb teológiai előadás is, melyeket kics csoportos beszélgetéseken gondoltak tovább.

A liturgia és az igehirdetés nyelve címmel tartott referátumában Krámer György pilisi esperes egyebek mellett azt hangsúlyozta, hogy kerülnünk kell a kánaáni szóhasználatot, és az ige üzenetét érthetően kell közvetítenünk mind a gyülekezet, mind pedig a külvilág felé. Az éjszaki előadóknak – Ants Toomingnak és Mart Jaansornak – A zene nyelve, énekeink című beszámolójából például az is kiderült, hogy Észtországot már 1521-ben elérte az evangélikus reformáció, és 1637-ben vehették kézbe az első evangélikus énekeskönyvet. A finn napon Heikki Kotila Imádságaink nyelve címmel tartott előadást; mintegy a konferencia összegzésképp állapítható meg, hogy az istentisztelet és a fohász – a művészettel kiegészülve – együttesen alkotja a hit anyanyelvét. A finn teológiai

professzor arról is beszélt, miként változott a mai ember vallásossága; a csend mellett a mozdulatok, a fények, a képek és a szimbólumok vagy akár illatok is közelebb vihetik őt Istenhez.

A konferencia hagyományos programjának számít a különböző nemzetek evangélikus egyházainak bemutatása. Ezúttal erdélyi és felvidéki magyar, észt, finn, inkeri, mari, mordvin és magyarországi evangélikusok élete elevenedett meg a prezentációk során.

„Örülök a vendégnek, amikor jön, és örülök neki, amikor elmegy” – idézte záróhátatában Ittész János elnök-püspök Fekete István író gondolatait, hozzátéve, hogy ez az általában valószínűleg igaz mondat a konferenciát tekintve semmiképpen sem állja meg a helyét, hiszen Révfülöpon nem vendégek, hanem testvérek töltöttek együtt négy nagyszerű napot.

A Révfülöpon megrendezett konferenciáról a Magyar Televízió Evangélikus magazin című műsorában július 6-án láthatunk képes beszámolót.

■ G. Zs.

A finnugor lelkészkonferenciák rövid története

Az önálló államisággal rendelkező három finnugor nép – magyar, finn, észt – közötti kapcsolatok a múlt században, a két világháború közötti időszakban mélyültek el, és csúcsosodtak ki a kulturális egyezmények aláírásában 1937-ben. A magyar evangélikus egyház részéről ez idő tájt elsősorban teológushallgatók Finnországba való utazásáról lehetett szó, tanulmányi ösztöndíjjal; ez a forma a szocializmus ideje alatt háttérbe szorult.

Az első nemzetközi finnugor kongresszust 1960-ban rendezték, 1981-ben pedig az első olyan lelkészkonferenciát tartották a finnországi lissalmban, amelyre komolyabb magyar delegáció utazhatott; ekkortól kezdtek kiépíteni a két ország közötti testvér-gyülekezeti kapcsolatokat is. Ettől kezdve négyévente szerveztek találkozót finn és magyar lelképásztorok részére; ezek az összejövetelek vagy Finnországban, vagy hazánkban zajlottak. Észtek csak nem hivatalosan vettek részt a konferenciákon, ők először 1993-ban rendezhettek ilyen tanácskozást. Idővel – a magyarok révén – erdélyiek, illetve felvidékiek, a finneken keresztül pedig inkeriek, marik és mordvinok is csatlakoztak a résztvevőkhöz.

A tervek szerint legközelebb 2012-ben Észtországban lesz finnugor lelkészkonferencia.

Finnugor lelké

Megértetni magunkat másokkal

▶ A hit anyanyelve témacímű finnugor lelkészkonferencia első előadója Krámer György volt. A pilisi gyülekezet esperes-lelkésze beszélgetésünk kezdetén elmondta: a tanácskozás témája véleménye szerint sokféleképp értelmezhető. Ő úgy határozott, hogy ezt a fontos kérdéskört az egyház kommunikációja felől közelíti meg.

– Ez a döntése volt az oka annak, hogy A liturgia és az igehirdetés nyelve című referátumában külön-külön nem is szolt az istentisztelet e két fontos elemének nyelvezetéről?

– Valóban szándékosan nem tettem különbséget a liturgia és az igehirdetés nyelvezete között, hanem általában beszéltem az egyház szóhasználatáról. Mert úgy érzem, létkérdés, hogy ki tudjuk-e fejteni, meg tudjuk-e értetni magunkat a körülöttünk lévő világgal.

– És természetesen az egyháztaggal is...

– Velük is, hiszen abból, hogy valaki templomba jár, még nem feltétlenül következik, hogy érti is mindazt, ami a szószéken elhangzik... Remélem, hogy a gyülekezet tagjai azért többségükben valóban értik, amit hallanak, de ebben sajnos nem lehetek biztos. Néha úgy érzem, rá kellene kérdezni arra, hogy a hívek tényleg tisztában vannak-e azzal, miről is szolt egy-egy prédikáció.

– Tehát tudakozódní kellene az után, hogy anyanyelvünk-e még a hit nyelve, illetve hogy kinek az anyanyelve még?

– Ezeket a kérdéseket szociológiai szempontból igyekeztem megközelíteni. Tomka Miklós római katolikus hátrterű szociológus néhány évvel ezelött végzett felmérése szerint a magyar lakosság 56 százaléka hisz – a maga módján; 12 százalékat nem érdeklí az egyház, 16 százalékat pedig egyenesen bosszantja. Csupán 16 százalék jár rendszeresen templomba, ők feltehetően értik is az egyház által használt nyelvezetet. De a fennmaradó 84 százalék számára az egyház nyelve idegen nyelv! Keresni kell tehát a megoldást, ami szerintem kétféle lehet: az egyik az, hogy mi tanítjuk meg a nyelvünket azoknak, akikkel kommunikálunk. Erre kicsi az esély, mivel nem érdekeljük a másik felet... A másik út az lehet, hogy mi kezdünk el a társadalom anyanyelvén beszélni.

– Ön szerint ez miként valósítható meg a gyakorlatban?

– Egyfelelött egyéni szinten, egy-egy lelkésznek az igehirdetésre való készülése során. Másfelelött komoly teológiai

munkát jelentene az egyház számára fontos üzenetet úgy elmondani, hogy a társadalom is megértse, ezért véleményem szerint hittudományi egyetemünkön rendszeresen és hosszú távon kellene foglalkozni ezzel a kérdéssel. Úgy érzem, félünk attól, hogy megtegyük ezt a lépést, mert attól tartunk, hogy a nyelvezet változtatásával a teológiai tartalom is sérül. Mégis – a saját érdekünkben – cselekednünk kell. A nyitás az egyház érdeke, neki kell keresnie az utat a világ felé, mind szavaival, mind tetteivel.

Testvérek vagyunk

▶ Mikkel evangélikus püspöke, Voitto Huotari vezette a finn delegációt. A finn-magyar kapcsolatok múltjáról szolva személyes emlékeit is felidézte, valamint összegezte a mostani finnugor lelkészkonferenciával kapcsolatos véleményét és a találkozó jövőjére vonatkozó meglátásait.

Huszonkét esztendővel ezelött látogattam először Magyarországra. Két évtizede Békéscsabán prédikálhattam, ezért is nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy július 15-én ismét ott hirdethetem Isten igéjét. Abban az egyházközösségben, amellyel – néhai Táborosky László esperes-lelkész jóvoltából – 1986-ban testvér-gyülekezeti kapcsolat jöhetett létre egyházkerületem és a magyarországi megyeszékhely között.

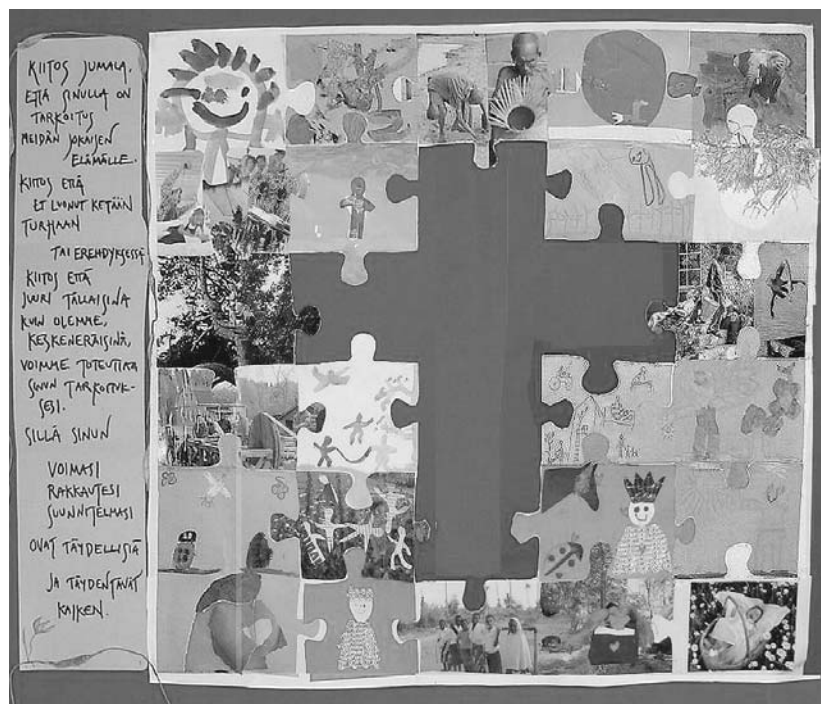
Napjainkban negyven finn, illetve magyar gyülekezet között van ilyen jellegű kötelék. Szeretetteljes barátságunk és együttműködésünk természetesen más tartalommal bírt a szocializmus éveiben, és mást jelent ma, amikor az Európai Unió tagjai vagyunk, de amilyen nélkülözhetetlen volt egykor, olyannyira az most is. Hazánkban ugyan többségben vannak az evangélikusok, de Európa egészét tekintve lutheránusként kisebbségben vagyunk. A nyelvi rokonság mellett tehát a hit és a kisebbségi lét is összeköt bennünket egymással.

Ezért is különösen kedvesek számomra a négyévente megrendezett finnugor lelkészkonferenciák, amelyek fontossága a személyes találkozásokban rejlik: közelebből megismerhetjük egymás szülőföldjét, kegyességi gyakorlatát, örömeit, nehézségeit. Ezt a célt szolgálták a tanácskozás után a finn delegáció tagjai által magyar gyülekezetekben tett látogatások is; segítettek bennünket abban, hogy megismerhessük magyar testvéreink erősségeit és esetleges gyengeségeit, ezáltal saját magunkat is, így tanulva egymástól. Erre szükség is van, hiszen a világ állandóan változik, és bár különbözőek vagyunk, számos lényeges kérdés mind a finn, mind a magyar egyházban azonos. Például hogy miként szólítsuk meg úgy a mai fiatalokat, hogy az ő számukra is érthetővé váljék közös „anyanyelvünk”, a hit.

A finn lelkészszövetség

Kilencven esztendeje, 1918-ban hozták létre a finn lelkészek szakmai szervezetét, a finn lelkészszövetséget. Jelenleg az aktív lelkészi kar kilencven százaléka – körülbelül háromezer fő – tagja a testületnek. Ők két-évente megrendezett lelkész-találkozókon tartják egymással a kapcsolatot. Tagdíjat fizetnek, ez az összeg havi jövedelmük 1,1 százalékát teszi ki. Érdek-képviselési folyóiratuk, a Crux (kereszt) évente hat alkalommal jelenik meg. A szövetségnek Finnország-szerte ötven alszervezete van.

Az összeállítást
Gazdag Zsuzsanna
készítette.

Finn imaoltár

szkonferencia

– Mit gondol, miért épp Önöket, észteket kérték fel arra, hogy a zene nyelvéről szóljanak?

– Talán mert a szervezők is jól tudják, hogy milyen fontos az észtek számára a muzsika. Kollégám például amellett, hogy lelkész, zenész is egyben. Én ugyan „csak” lelképásztor vagyok, de a zene személyes életemben és a gyülekezetem életében is nagyon lényeges. Egyházközségemben, Kolga-Jaaniban száznegyven évvel ezelőtt, 1868-ban alapították kórust, amely azóta is megszakítás nélkül működik.

– Nagy dolog ez, különösen ha arra gondolunk, hogy az első észti nyelvű énekeskönyv csupán a tizenhetedik században, 1637-ben jelent meg, Heinrich Stahl négyrészes „kézi- és házikönyvének” a második köteteként.

– A korálkönyvek iránti igény a 18. században jelentkezett, amikor orgonával kezdték kísérni a gyülekezetek énekét. Elsőként – 1774-ben – a helmei templomba került ez a nemes hangszer. Azért csak ilyen „későn”, mert akkoriban is nagyon drága dolog volt orgonát vásárolni. E hajlék orgonistája, Gustav Swahn volt Észtország és az egész Baltikum első kéziratot korálkönyvének szerzője.

– A hangszerek királyi önének és a korálkönyveknek a megjelenésig a nép ajkán éltek tovább, őrződtek meg az egyes dallamok.

– A kottát csak az orgonista ismerte és használta, a gyülekezeti tagok az éneket hallás után jegyezték meg és énekeltek, nemcsak a templomban, de otthon is. Ez elősegítette népi változatok, a népi korálok kialakulását. Ezeket az egyszerűbb dallamú, úgynevezett egyházi népdalokat Cyrillus Kreek zeneszerző gyűjtötte össze.

A zene szól

▶ **A zene egyetemes nyelvéről beszélgettünk Ants Tooming észti lelkésszel, aki kollégájával, Mart Jaansonnal A zene nyelve – Egyházi énekeink címmel tartott zenetörténeti előadást.**

– Ugorjunk egy újabb évszázadot! Korábban az 1868-as évszámot említette. Egy évvel később, 1869-ben Észtországban már dalos ünnepet is tartottak. Mit kell tudni erről a rendezvényről?

– Hazám akkoriban német uralom alatt állt. A dalos ünnep – amelyre a szélrőzsa minden irányából érkeztek énekkarok az egyetemi városba, Tartuba – nagyban erősítette a nemzettudatot. Általában véve is elmondhatjuk, hogy az egyházi zene és általában a zene mindig is döntő szerepet játszott társadalmunk életében. Az észtek nagyon szeretnek énekelni, különösen is közösen, kórusokban. A dalos ünnepet egyébként azóta is megrendezik. Öt-évente tartják, és erre a korábban kifejezetten egyházzal kötődő eseményre napjainkban az ország minden tájáról érkeznek résztvevők.

– Ha jól tudom, az ének és a zene nemcsak a nemzeti összetartozás, de még az ellenállás eszköze is vált Észtországban.

– Beszélhetünk az úgynevezett éneklő forradalomról, amely 1988-ban zajlott, amikor az észti nép a szovjet megszállás alatt „meg nem engedett” énekléssel tiltakozott rabsága ellen, és fejezte ki szabadság iránti vágyát. E mostani konferenciának előadója Széchenyi István gondolatait említette: „Nyelvében él a nemzet.” Mi, észtek nem vagyunk könnyű helyzetben, mert napjainkban – az elmúlt évtizedek ateista propagandájának következtében – hit- és egyházellenes a hangulat, ráadásul anyagi okokból egyre kevesebben vállalják például a kántori szolgálatot. Én mégis azt mondanám, hogy az észti nép és az észti egyház nem utolsósorban a zenének és az éneklésnek köszönhetően „maradt életben”.

Nagy szükség van a misszióra

Ha az internetes keresőbe beütjük az inkeri finn szavakat, akkor egyebek mellett a következőket olvashatjuk: Az inkeri szó többjelentésű. Egyaránt jelöl egy meghatározott területet és a terület finnugor eredetű népességét. Az inkeri finn vagy inkeri népnév az 1617-es sztolbovói béke után Inkeri területére betelepült evangélikus vallású, finn nyelvet beszélő etnikumot jelöli. A hajdani Inkeri a Finn-öböl és a Ladoga-tó között, a Néva két partján fekvő, körülbelül 15 ezer km² nagyságú terület, amely nevét a Néva bal oldali mellékfolyójáról, az Inkeréről kapta. Majdnem három évszázada már nem közigazgatási fogalom. 1710-től Pétervári kormányzóság, 1927-től a Szovjetunió megszűnéséig Leninvári körzet volt a terület hivatalos neve, ma Szentpétervári körzetnek hívják.

A finnugor lelkészkonferencia fiatal résztvevője, Alekszej Uimonen, aki egyben küldő evangélikus egyházának missziói lelkésze is, a tanácskozáson arról beszélt, hogy inkeri földön az elmúlt hetven esztendőben tilos volt hirdetni Isten igéjét, mégis akadtak olyanok, akik titokban végeztek ezt a szolgálatot. Sokat köszönhetnek nekik és azoknak a külföldi misszionáriusoknak, akik eljöttek hozzájuk.

Az elmúlt tíz esztendő a változás és növekedés időszaka volt; nagy hangsúlyt helyeztek a misszióra. Míg az egykori Inkeri területén 1991-ben még csupán harminc inkeri finn evangélikus gyülekezet volt, addig Oroszországban napjainkban már nyolcvanhárom van, és jelenleg is tíz közösség vár arra, hogy felvegyék őket a gyülekezetek közé. Ez azért is jó, mert az egyház megszűnik egyház lenni, ha nem végez missziói munkát, azaz nem őrzi meg a növekedés dinamikáját.

Oroszországban már nem a kommunista ideológia az uralkodó, átmeneti helyzet van, sok a lelkileg kiüresedett ember, aki szabadságot kapott ugyan, de nem tudja, miként éljen vele; a vallásszabadságot hangoztatva mindenféle szellemi irányzat, tan – például asztrológia és szcientológia – beáramlott az országba, így számos mozgalom furakodhatott be az emberek életébe, és okozhatott ott károkat. Ezért az inkeri evangélikus egyház végez ugyan gyermek-, illetve diakóniai munkát is, de a hangsúlyt a misszióra helyezik, amely képessé teszi őket a hatékony szolgálatra a társadalomban.

Nincsenek kész receptek a birtokukban, hanem csak ötleteik vannak, amelyeket a változásokhoz igazítanak, hogy így segítsenek a körülöttünk élőknek abban, hogy megtalálják a keresztény választ életük kérdéseire a változó világban, a mindörökké érvényes ige alapján tájékozódva.

„Imádkozzatok, és buzgón kérjétek...”

▶ **„Az istentisztelet valódi nyelve az imádság; valójában az egész istentisztelet imádság” – mondta előadásában a gyakorlati teológia finn professzora. Heikki Kottila a Helsinkii Egyetem teológiai fakultásán tanít. A finnugor lelkészkonferencián Az imádság nyelve címmel tartott előadást.**

– Hogyan és mikor irányult a figyelme az imádság – mint teológiai téma – felé?

– Először a személyes indítékaimról szólnék. A múlt század nyolcvanas éveiben voltam egyetemista, és ebben az időszakban fordult a teológia érdeklődése a középkori misztikusok – Kempis Tamás, Keresztés Szent János, Aquilai Szent Teréz – felé. Műveik ekkor jelentek meg finn fordításban, és váltak elérhetővé az érdeklődő olvasóközönség számára. Előadásomban említettem a csend mozgalmát; magam is részt vettem olyan hétvégeken, amelyeket az ehhez tartozók szerveztek, és azonnal úgy éreztem, hogy amit képviselnek, közel áll a saját, személyes lelkiségemhez. Magam mind az elcsendesedésnek, mind a liturgiának egyforma fontosságot tulajdonítok. Ezért is örülök, hogy a meditáció mellett misét is tartunk.

– Misét...?

– Úrvacsorás istentiszteletet. De a zsolnárokon alapuló imádságos alkalmakat is ugyanilyen fontosnak érzem. Első kérdésére visszatérve: ezek voltak a személyes indokaim, amelyek épp az imádság kérdésköre felé fordítottak. Másfelől az utóbbi években Finnországban sok szó esett a vallásosságáról általában. Nálunk, mint tudja, az evangélikus egyházhoz tartozók százalékos aránya meglehetősen magas, hiszen esetünkben államegyházzal beszélhetünk.

A népgyházak számos előnye van, ugyanakkor hátránya, például az, hogy meglehetősen gyenge a vallásos identitás megalapozottsága. Értem ezen azt, hogy a gyülekezeti életben való aktív részvétel nagyon alacsony azzal együtt, hogy az egyházi „szolgálatásokra”, vagyis a kazuálékra nagy igény van. Mind-

ezek kapcsán merült fel általában a kérdés: milyen is egyházunk tagjainak lelkiisége – a gyülekezethez jobban, illetve kevésbé kapcsolódóké? Kerestük a választ, és így indult meg a teológiai kutatókódás ebben a témában, ami annyiban nehéz, hogy a finn ember vallásosságát tekintve „szemérmes”, hitét magánügyként kezeli.

– Ellenben a csend mozgalma és teológiája, amelyről referátumában bővebben szolt akkor, amikor a vallásosság megjelenési módjának változásait taglalta, mondhatni szinte már „közügy”, hiszen egyre nagyobb népszerűségnek örvend a finn evangélikus egyházban.

– Az ima, mint előadásomban kifejtettem, összeköt bennünket Istennel, más emberekkel és önmagunkkal is. De a szavak mellett éppúgy istentiszteletünk részei a zene, a szimbólumok vagy akár a jelképes cselekedetek is. A csend is az Isten felé fordulást, az elmélyülést segíti, új tartalommal töltheti meg a régi, megszokott lelkiségi formákat. Finnországban a hetvenes évek óta megrendezett úgynevezett visszavonult lelki alkalmak – retriitti – adják erre az egyik legjobb példát. Véleményem szerint az egyházunkban jelen lévő számos kegyességi irányzat mellett ez a kezdeményezés ad leginkább lehetőséget azoknak az embereknek az egyház felé fordulásra, akiknek nincs tudatos, meghatározott hitük.

Ez a mozgalom idővel olyan népszerűvé vált, hogy 1986-ban megalakult a „csend barátai társaság” is, amely evangélikus hitvallás alapján, ökumenikus szellemben működik. A csend gyakorlatával kapcsolatban jelenleg a legnagyobb érdeklődést az váltja ki, hogy egyházunkban az elmélyülést számos helyen most az ignáci lelkigyakorlat segítségével végzik: vagyis egyformán nagy hangsúlyt helyeznek a személyes lelki vezetésre, a beszélgetésre, illetve az egy-egy bibliai szöveg felett való egyéni elcsendesedésre és imára is.

Készül a Szentírás mari nyelven

▶ **Az inkeri evangélikus egyház teológiai fakultásának archeológiával és néprajzkutatással foglalkozó professzora, Valerij Patrushev is jelen volt a júniusi tanácskozáson. Az egyetemi tanár mari nemzetiségű.**

– Az uráli nyelvcsaládba tartozó nyelvek beszélőinek száma összesen körülbelül huszonhatmillió. Legnagyobb részük magyar, majd a finneknél és az észtek következnek. Oroszország területén pedig – itt található a Mari Köztársaság – három és fél millió, valamely finnugor nyelvet beszélő ember él.

Mariföldön – ahol nagy a szegénység – a népességnek csak negyvenkét százaléka mari, sokan Baskíriába, Szibériába vagy az Urál vidékére költöztek. A mari nyelv nagyon hasonlít a finnhez, nyolcszáz mari és finn szó azonos.

A köztársaságban öt evangélikus gyülekezet van. Én Joskar-Olából érkeztem, ebben a városban is áll egy evangélikus templom. Családommal együtt mi voltunk ennek az egyházközségnek az alapítói 1992-ben. Magam is ebben az esztendőben keresztelkedtem meg, egy halálközeli élmény után. Joskar-Olában – annak ellenére, hogy itt kezdetben még tiltott volt a „terítés” – ma már száznegyven tagunk van, a szolgálat mari és orosz nyelven zajlik. Egyetlen olyan fa-

lusi közösség van csupán, ahol kizárólag mari nyelven folyik az istentisztelet.

Másfél évtizeden keresztül magam is részt vettem az Újszövetség mai mari nyelvre történő fordításában. Testvéremmel azért kezdtünk hozzá ehhez a munkához, mert csak egy már elavult, százéves fordítás állt rendelkezésre. Az Ószövetségen már csak egyedül dolgozom, reménység szerint négy-öt esztendő alatt be tudom fejezni. Népem tagjai között még ma is akadnak olyanok, akik egykor ellenálltak az orosz ortodox egyház erőszakos terítési szándékának, és még ma is a természeti vallás hívei, régi pogány szokásoknak hódolnak. Ezért is remélem, hogy mihamarabb kézbe vehetik majd anyanyelvükön a teljes Szentírást.

HIRDETÉS

Nyári angol-, hittan- és zenei tábor a szarvasi angol iskolánál

Július 28-tól augusztus 1-jéig tartjuk idei táborunkat, melyre ez évtől kezdve vidékieket is fogadunk szállást és teljes ellátást biztosítva. Korcsoportonkénti foglalkozásokat tartunk óvodáskorúaktól kezdve felnőttekig. Ifjúsági csoportok és családok jelentkezését is várjuk. Jelentkezni lehet július 25-ig címünkön vagy telefonszámunkon: Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Evangélikus Általános Iskola és Óvoda, 5540 Szarvas, Kossuth u. 43.; 66/313-131, 20/770-0202.

HIRDETÉS

Szentföldre a Bibliával!

A fokozott érdeklődés miatt szeptember 18–25. között megismétli szentföldi (Izrael) zarándokútját az Ökumenikus Tanulmányi Központ (ÖTK). A programban a zarándokok bibliai történetek helyszíneit keresik föl „Jézus nyomában járva”: Názáret, Kapernaum, Kána, boldogmondások hegye, Betlehem, Holt-tenger és a Földközi-tenger partja (Karmel-hegy, Cézarea, Akkó, Joppe, Jeruzsálem) stb. Különös jelentőséget ad ennek a zarándoklatnak, hogy a csoport tagjai a különböző 6- és újszövetségi események helyszínein maguk olvassák fel a vonatkozó bibliai történeteket. A zarándoklat minden tagja – ha kívánja – ajándékol kap egy teljes Szentírást.

A szervezés alatt álló útra még van néhány hely; jelentkezni az ÖTK-nál lehet. Az út ára félpanzióval 255 000 Ft, amely minden költséget tartalmaz. Részletes tájékoztatást ad az ÖTK (1114 Budapest, Bocskai u. 15. III. em. 3.; tel./fax: 1/466-4790) vagy Gimesi Zsuzsa szervező lelkész (70/508-7624).

HIRDETÉS

Szeretettel ajánljuk minden érdeklődő figyelmébe az EKE közösség nyári és őszi alkalmait.

– Gyermekhetek: június 23–28., Garbolc, Terény; július 6–12., Bokod; július 7–12., Körmend; július 14–19., Lucfalu
– Ifjúsági hét: július 14–19., Piliscsaba
– Családos hét: július 21–26., Piliscsaba
– Felnőtt hitmélyítő hét: augusztus 11–16., Piliscsaba
– Csendesnap: szeptember 20., Kispeszt
– Presbiteri hétfő: november 7–9., Piliscsaba
– Ifjúsági hétfő: november 28–30., Piliscsaba
– Házaspárok családos hétfője: október 24–26., Piliscsaba
– Bibliaiskola „A” tanév szeptember 26-i hétfőjével indul. (Jelentkezési határidő: augusztus 20.)
Bővebb információt kérni és jelentkezni az alábbi elérhetőségek bármelyikén lehet. (Azoknak a testvéreknek a jelentkezését, akik koruknál vagy egészségi állapotuknál fogva segítségre szorulnak, csak közeli hozzátartozó segítségével együtt tudjuk elfogadni.) EKE Evangéliumi Alapítvány, levélcím: 1068 Budapest, Szondi u. 95.; tel./fax: 1/332-7063; e-mail: ekeal@freemail.hu; honlap: <http://eke.lutheran.hu>.

HIRDETÉS

Pályázat lelkészi állásra

A Vadosfai Evangélikus Egyházközség meghirdeti megüresedett lelkészi állását. A gyülekezet a lelkészválasztási folyamatban második alkalommal a pályázati meghirdetés szakaszába lépett. Az egyházközség várja azon lelkészek jelentkezését, akik szívesen szolgálnának az ősi artikulációs helyen, Vadosfán és a hozzá tartozó filiákban. A lelkész teljesen felújított parókia és korrektt javadalmazás várja.

Pályázatokat egy példányban kérjük benyújtani a Soproni Egyházmegye Esperesi Hivatalába (9400 Sopron, Bünker köz 2.), ahol a lelkészi állásról, az elvégzendő szolgálatokról, a díjlejáról és az esetleges bemutatkozó alkalomról is részletes információkat kaphatnak *Gabnai Sándor* esperestől (20/824-6902; gabmas@freemail.hu).

Pályázatukhoz, kérjük, csatolják a kézzel írt önéletrajzot, a gyülekezeti szolgálatról való elképzeléseket és terveket, majd a teljes pályázati anyagot postai úton küldjék el 2008. június 30-ig az esperesi hivatal címére.

Az állást 2008. augusztus 1-jétől lehet betölteni.

A gyülekezet presbitériuma fenntartja magának a jogot, hogy a pályázatokat előzetesen értékelje. Az új lelkész megválasztásáról a törvényi előírásoknak megfelelően a gyülekezeti közgyűlés dönt.

Várja jelentkezését a Vadosfai Evangélikus Egyházközség és a Soproni Egyházmegye.

HIRDETÉS

Pályázat intézményvezetői állásra Albertirsán

Az Alberti Evangélikus Egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a Káldy Zoltán Evangélikus Szeretothon (Albertirsa, Dózsa György út 5-7.) intézményvezetői állásra.

A pályázat feltételei: a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól szóló 1/2000 (I.7.) SZCSM-rendelet 3. sz. mellékletében meghatározott képesítés, szakirányú végzettséget igazoló felsőfokú oklevél, büntetlen előélet, érvényes erkölcsi bizonyítványt, keresztlevelet, lelkészi ajánlást.

Az intézményvezetői állás betöltésének kezdő időpontja: 2008. augusztus 1.

A megbízás időtartama hat évre szól.

A munkakörhöz kapcsolódó juttatások: bérezés, vezetői pótlék a Kjt.-ben meghatározottak alapján. Lakást nem tudunk biztosítani a pályázó részére.

A pályázat benyújtásának határideje: a Szociális Közlönyben való megjelenésétől számított harmincadik nap.

A pályázat elbírálásának határideje: 2008. július 20.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetlemzésre épülő fejlesztési elképzeléseit. A pályázathoz mellékelni kell a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló okmányok hiteles másolatát, szociális szakvizsga-bizonyítványt vagy a pályázó nyilatkozatát arról, hogy a kinevezést követő két éven belül vállalja a szakvizsga megszerzését; harminc napnál nem régebbi, érvényes erkölcsi bizonyítványt, keresztlevelet, lelkészi ajánlást.

A pályázat kiírója biztosítja a pályázó részére a szükséges mértékű tájékoztatást, illetve az intézmény megtekintését.

A pályázattal kapcsolatban felvilágosítás kérhető *Szmolár Attila* evangélikus lelkésztől a 20/824-4480-as telefonszámon.

A pályázatot három példányban, zárt borítékban kérjük benyújtani az alábbi jellegével: „Káldy Zoltán Evangélikus Szeretothon intézményvezetői pályázata”. Postacím: Evangélikus Lelkészi Hivatal, 2730 Albertirsa, Pesti út 106.

A történelem emberi sorsok tükrében

Interjú Veres Emese-Gyöngyvérrel

► „A csángó nép és név eredeti mi voltát továbbra is nyílt kérdésnek kell tekinteni” – írta egykor egy internetes oldal tanulsága szerint *Zolnai Gyula* nyelvészprofesszor. Ennek ellenére – vagy tán éppen ezért – ez a népcsoport áll *Veres Emese-Gyöngyvér* érdeklődésének középpontjában. A néprajzkutató, aki egyházunk *Vallási Néprajzi Munkacsoportjának* alapító tagja, legutóbb is velük kapcsolatos munkát jelentett meg „*Mikor Oláhország háborút izene...*” – *A barcasági csángók kálváriája* címmel. A szerzővel a július 4-ei könyvbemutató után beszélgettünk.

A SZERZŐ FELVÉTELE

– Az Ön által alapított kiadót *Barca Kiadó*-nak nevezte el; vélhetően ebben is a Barcaság iránti elkötelezettsége fejeződik ki...

– Magam is barcasági csángó vagyok, édesapám, *Veres Károly* a bácsfalusi evangélikus gyülekezet lelkésze volt, természetes hát az érdeklődés, ami idővel ráadásul küldetéstudattá fejlődött.

– Küldetéstudattá...?

– Miután Magyarországra jöttem, szembesültem azzal, hogy mennyire nem ismerik itt a barcasági csángókat.

– Illetve a köztudat a csángókat Moldávával kapcsolja össze.

– Az emberek valóban hajlamosak elfeledkezni az Erdélyben élő csángókról. Szeretném, ha ez a helyzet megváltozna, ezért igyekszem minél többet írni róluk. A *Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság* 2002-ben adta ki *Gergely napjától Péter-Pálig – Ünnepek és jeles napok a barcasági csángóknál* című munkáját. A mostantól kézbe vehető kötet a *Barcasági Könyvek* sorozat második darabja; az első *Ma leszek először házaalban vendég – Felnőtté válás a barcasági csángóknál* címmel három évvel ezelőtt jelent meg a Magyarországi Evangélikus Egyház Néprajzi Munkacsoportjának kiadásában, és a konfirmációi gyakorlatot taglalta, készülő doktori dolgozatot pedig a temetkezési szokásairól szól.

– A konfirmációval foglalkozó munkája után csak most, három év elteltével lapozhatunk bele a legújabbba; ez utóbbi művet már saját maga adta ki. Ez azt sejteti, hogy nem talált olyan társulást, amelynek a „csángó téma” ugyanolyan fontos, mint Önnek.

– Fogalmazhatunk így is. Mondhatjuk, hogy nem maradt más választásom, mint az, hogy kockáztassak, hitelt vegyek fel, és megalapítsam a *Barca Kiadó*t, hogy ez a most megjelent könyv napvilágot láthasson. Merész lépés volt, belátom, de az életemet tettem fel arra, hogy olyasmivel foglalkozhassam, amit lényegesnek tartok.

– Azaz a földijével, a barcasági csángókkal. A pontosság kedvéért: kik is ők, és hol élnek?

– *Mikecs László* meghatározása szerint csángók azok, akik leszakadtak az úgynevezett „tömbmagyarságról”, és román-

A német császár csángó magyar leányokkal beszélget

nok vagy szászok közé élve, egyfajta szórványlétben élnek. A barcaságiak Négyfalu területén laknak, idetartozik Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu és Hosszúfalu, valamint Háromfalu települései: Tatrang, Zajzon és Pürkeréc. Én magam egyébként azért a barcasági vagy tízfalusi csángó kifejezést használom, mert nem szeretném „kirekeszteni” a további másik három település – Apáca, Krizba, Barcaújfalú – csángó közösségét sem.

– A földrajzi adottságokon kívül miben különböznek egymástól a Moldvában, illetve a Barcaságon élő csángók?

– A legszembetűnőbb különbség az, hogy a barcaságiak nem római katolikusok, hanem – a szász hatás következtében – evangélikusként élnek meg hitüket. Az eltérő vallási hovatartozás pedig teljesen más identitást is ad ennek a népcsoportnak.

– Mint említette, írt már a barcasági csángók ünnepnapjairól, illetve a konfirmációval kapcsolatos szokásairól. Legutóbbi könyvében pedig a tragédiájukról. Pontosan miről is van szó itt, és hogyan került figyelmének középpontjába éppen ez a téma?

– A konfirmációi szokásokról beszélgettem emberekkel, amikor egy idős hölgy idézte fel a történelem e kevésbé ismert epizódját, anélkül hogy pontosította volna, miről beszél. Aztán kéziratot visszaemlékezésben találkoztam újra a meneküléssel, ami azonnal fel is keltette az érdeklődésemet. 1916. augusztus 27-én este kilenc órakor Bécsben Románia hadat üzent az Osztrák–Magyar Monarchiának, és a román katonák azonnal át is lépték a határt; tehát meglepték a lakosságot, még akkor is, ha lehetett számítani erre a lépésre.

– Mikor pedig ez megtörtént, „*mikor Oláhország háborút izene*” – hogy a könyve címet idézzem –, menekülniük kellett az embereknek...

– Már előzetesen megvoltak a tervek, hogy mi a teendő abban az esetben, ha Románia támadásba lendül. Augusztus 15-én már létezett az a rendelet, amely alapján aztán később elkezdtek menekíteni a Barcaságban élőket.

– Vannak pontos adatok arról, hány embernek kellett elhagynia az otthonát?

– Egyesek ötvenezet, mások százezer főt említenek, de akad olyan forrás is, amely szerint a menekülők száma elérte a félmilliót.

– Az érintetteknek gyorsan kellett cselekedniük, sebtében néha talán csak az irataikat volt idejük magukhoz venni...

– Néha még azokat sem, illetve kérdés, hogy milyen iratok is voltak akkoriban. Sokak személyazonosságát a menekülők közé tartozó falusi tisztviselők, lelkészek segítettek meghatározni, ők azután Budapesten vagy a kirendelt he-

lyen kaphattak menekültigazolványt, amibe még azt is bejegyezték, hogy ki hol dolgozott korábban, illetve milyen segélyre jogosult.

– Mikor térhettek vissza szülőföldjükre azok, akik távozásra kényszerültek?

– 1916. október 8-án volt a brassói csata; ekkor verték vissza a román hadsereget. A város vezetését már másnap hazarendelték, a lakosságot pedig november közepé táján kezdték szervezeten hazaengedni, addigra felszámolták a belső hadművelleti területet.

– A könyvbemutatón utaltak rá, hogy kutatásai alapját a korabeli sajtó részletes beszámolója, illetve az *Evangélikus Országos Levéltár* – EOL – anyagai adták.

– 1915-ben, az oroszok betörésekor a Monarchia már átélte menekülthullámot. Ekkor a galíciaiak és a máramrosiak, szatmáriak – elsősorban zsidókerestek menedéket. Közülük sokan még 1916-ban is itt voltak, mert nem volt hová visszatérniük, hisz az oroszok a lakóhelyüket is elpusztították. A lapok hírt adták, hogy gyűjtést szerveztek a kárpáti falvak újjáépítésére. A tudósításokból az is kiderült, hogy nem sokkal később a csángó menekülők érdekében ismét teljes társadalmi összefogás valósult meg, nagyon sokan segítettek. Úgy érzem, az emberek akkor ébredtek igazán tudatára annak, hogy Erdély is Magyarországhoz tartozik.

Ami levéltárunkat illeti: az EOL olyan kincseket rejtett, amelyekről a kutatóknak, úgy tűnik, korábban nem volt tudomásuk. Az itt talált két lelkészi jelentés, *Bohus Pál* és *Nikodémusz Károly* híradásai, valamint a korabeli levelezés püspök és lelképásztorok között fontos történelmi forrás volt számomra. Ezekből tudható például, hogy milyen segélyekért folyamodtak, hány csángó gyermeket sikerült beiskoláznia, és így tovább.

Az első világháborúról a szélesebb olvasókörönségnek automatikusan harcéteri események jutnak az eszébe; arról, hogy ebben a nagy világháborúban létezett egy civilekből álló hátország, és hogy a történések kihatottak a lakosság életére is, kevés szó esik. Ezért örülök különösen is annak, hogy elmélyedhettem e barcasági tragédia kutatásában.

A gyűjtőmunka során megtalált újabb, de más jellegű kézirat is a fronton született, így azt szeretném a következőkben megjelentetni. *Fóris István* parasztköltő *Szekely Sári története* című regényének érdekessége, hogy körbejár az akkor a fronton harcoló férfiak között, és ezt a kézirat végén sokan kézzel írták meg. Ez a könyv a barcasági csángók mindennapjaiba enged majd belepillantani, feldolgozva a korábbi idők szegény leány, gazdag legény problémáit.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Útlevelel egy örök életre

■ TÓTH VIVIEN

Bátran merem állítani: ez a húsvét minden bizonnyal az egyik legszebb ünnepe volt minden eddigi közül. Nemcsak azért, mert húsvét hajnalán még a nyuszt is meg tudtam előzni a korán kelésben, hanem azért is, mert egy életre szóló ajándékkal lettem gazdagabb, ez pedig minden piros tojásnál... bocsánat, kölnivíznel többet ér!

Hogy mit éltem át azon a hajnalon? Őszintén szólva nem tudom megfogalmazni. Mint egy gyermek, akit örökre fogadtak; egy eltévedt juh, akit hosszú keresés után végre megtaláltak; egy zörgető, akinek megnyílt az ajtó... És sorolhatnám még oldalakon keresztül. Fél-éves várakozás után egyszer csak ott állok a keresztelelőtök előtt, a nevemet hallom, és érzem, ahogy végigfolyik arcomon a megváltás frissítő vize... Szerintem ez leírhatatlan érzés. Valami olyan megnyugvás töltötte el egész énem, amely útleveleként szolgál most már, amíg csak élek.

Szívből tudtam énekelni, s minden énekekben éreztem, hogy őszintén tudok hálát adni mindenért annak az Istennek, akit most már nyugodt szívvel nevezhetek Atyámnak is.

Talán akkor tudatosult bennem a keresztességem, amikor az úrvacsorára került a sor. Amikor már nem áldást kaptam, hanem Jézus testét és véré, ezáltal hasonlóvá válhattam őhozzá, és végre teljes mértékben meg voltam győződve arról, hogy elhívása, kegyelme az úrvacsorán keresztül engem is elérte.

A sok gratulációra, köszönetre csak mosolyogni tudtam, mert talán még akkor sem fogtam fel igazán, hogy mi is

történt. Ez majd jön magától, szép lassan, de biztosan.

Ami még útravalóul szolgált a konfirmáció előtti napokban, az egy elég váratlan próbatétel volt: a gyász. Hogy mi értelme volt, még nem tudom, de minden bizonnyal rá fogok jönni előbb-utóbb. A szomorú leginkább az volt a gyászban, hogy épp az az ember nem lehetett ott velünk vasárnap hajnalban, aki nélkül tán nem is érkeztem volna el ehhez a mérföldköhöz. Nehéz volt megértenem, hogy miért nem tudott várni négy rövidke napot... De Istenünk talán ezt is próbatételnek szánta nekem. Képes vagyok-e hitben tovább menetelni az ő útjain? Vagy esetleg megrendülve megfutamodom az ajándéka elől?

Szerencsére ez utóbbi eset nem következett be. Kiálltam a próbát, s ráadásul az eltávozott lélekről is tudom, hogy ott volt azon a hajnalon, nagyon is ott volt.

Reménységben növekedtem: az örök élet reménységében, és ez igen fontos; fontos, hogy a konfirmáción én is remélni tudjak. Így tehát a próbatétellel még növekedhettem is a hitben és a reménységben; ezek nélkül lehet, üresebb lettem volna a keresztelés pillanatában!

Lassan aztán elmúlt ez a vasárnap is. Az emléke nem vesztet el sosem; büszke voltam magamra, hogy Isten gyermekévé fogadott. Luther egykor így mondta: „Meg vagyok keresztelve.” Nálam ez a mondat ehhez hasonló fontossággal így hangzott és hangzik ma is, és még holnap is, meg azután is, meg azután is: „Evangelikus vagyok!” Tudom, hogy a felekezetek a hit nélkül semmit sem értenek, de én akkor is örülök, hogy evangélikus lehetek. Ha mindenáron pontosítani akarnék előbbi mondatom, így is megfogalmazhatnám:

„Isten gyermeke vagyok!” Folyamatosan erősödő hitben, egy nekem kijelölt úton haladva, az elhívásra hallgatva Isten gyermeke vagyok, és igyekezem úgy élni, hogy méltó lehessen erre az ajándéka, méltó lehessen Jézus Krisztusra.

Megsúgok egy kicsiny titkot is, elmondok egy apró csodát, amely az említett istentiszteleten esett meg velem. Lehet, hogy furán hangzik, de én nem csodálkozom Atyánk mérhetetlen ajándékain.

Ami tény: a világ látványaiból, szépségéből, valóságából pár éve már nem csodálhatok semmit sem. Fényt sem igen, pedig mint vasárnap is hallottuk, a fény legyőzi a sötétséget, mint ahogy Jézus is legyőzte a halált.

Talán pár perc volt, és nem is igen törődtem vele, de ezen az alkalmon a gyertya szikrázó fényében én is megláttam Jézust: a fényt. Nem tudom, hogyan, mi módon történt, hogy megláttam azt a lángocskát, de megtörtént. A csodákat nem kell kiérdemelni, ezek Isten ajándékai. Az ő útjai pedig kifürkészhetetlenek!

Azóta sem láttam a fényt, főleg nem gyertyák lángjait – de Jézust nem is kell látni. Őt érezni kell, itt belül. „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” Így tehát egy életre emlékként véstem a szívembe 2008 húsvét hajnali istentiszteletét.

Pár nappal később a népszokásokra célozva sokan kérdezték tőlem: „No, téged is meglocsoltak húsvétkor?” Mit is lehetne erre válaszolni? „Ó, ha tudnád! Húsvétkor én olyan locsolást kaptam ajándéka Atyámtól, hogy elég lesz egy örök életre, sosem fogok elhervadni!” Erős vár a mi Istenünk!

Tudunk-e rangsorolni?

Hogy mi fontos egy ember életében, és mi nem, az sok mindentől függ. Napjainkban nagyon fontos tényező a pénz, a vagyon. Sok ember életét a meggazdagodás vágya határozza meg. Úgy tűnik, erről szól ma az egész világ.

Mi is kell ahhoz, hogy rádőbbsenünk, mennyi érték van az életben, ami boldogságot, örömet, békességet ad? Egyénileg kell megélni sok-sok tragédiát, bajt, nehézséget, hogy rangsorolni tudjuk, mi lényeges, mi értékes, mi fontos egy ember élet megéléséhez.

Ha például az ember megbetegszik, s úgy tűnik, bele is halhat, akkor csak egy dolog fontos számára: az egészség. Sok minden, amiért hosszú évekig küzdött, elenyésszik, semmivé válik.

Ki ne örülne a sok pénznek, amelyről azt gondolja, általa mindent elérhet?

Egy televíziós vetélkedőben sok millió forintot lehet nyerni, ha úgy hozza a szerencse. Láttam egyszer, amint a nyertő páros egymás nyakába borulva sírt a hatalmas összeg hallatán. Biztosak voltak abban, hogy ez életük leghatalma-

sabb élménye. Láttam az arcukat közelről, s azon gondolkodtam, van-e más is az életükben, ami ekkora megrendülést tud okozni. Kicsit sajnáltam is őket, mert lehet, hogy kifelé menet máris összevesztettek azon, mi legyen a pénz sorsa...

Ha rálelünk az igazi kincsre, az örökre a mienk marad. Ez a kincs: Istenrel való kapcsolatunk, Isten felénk áradó szeretete. Aki ezt egyszer megtapasztalta, soha nem cserélné fel semmilyen nyereségre.

Minden, ami pénzért megvehető, elromlik, elvész, megsemmisül. S akkor ott maradunk „kifosztva”.

Aki szereti Istent, benne bízik, az tud sírni valakinek a vállán örömeiben azért, hogy övé a milliókban soha ki nem fejezhető kincs, s azt tőle senki el nem veheti. Ezt a szeretetet megoszthatjuk embertársainkkal is, s akkor ennek a „vetélkedőnek” mindenki nyertese lehet.

„Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene lesznek annak, az pedig fiam lesz.” (Jel 21,7)

■ CSABA PIROSKA

Jonathan Edwards öröksége

Jonathan Edwards öröksége címmel könyvbemutatóval egybekötött konferenciát rendeztek a Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) Hittudományi Karának exhortációs termében június 12-én. A találkozózt dr. Fabiny Tibor (képiünkön), a KRE Hermeneutika Tanszékének vezetője szervezte az Amerika teológusa – Bevezetés Jonathan Edwards gondolkodásába című kötet megjelenése alkalmából (Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 2008).

Az érdeklődők két előadást hallgathattak meg a konferencián: Jonathan Edwards teológiai öröksége címmel dr. Szűcs Ferenc, az egyetem rektora foglalta össze a hazánkban ismeretlennek számító 18. századi amerikai teológus munkáinak sajátos magyar recepciójával kapcsolatos megfontolásokat, és felhívta a figyelmet Edwards teológiájának és fogalomkészletének sokirányú nyitottságára. Dr. Békési Sándor, a hittudományi kar dékánja Jonathan Edwards esztétikai öröksége címmel tartott referátumában Edwards gondolkodásának mélységeibe vezette be hallgatóságát. Bemutatta azt az egyedülálló sajátosságot,

hogy műveiben a teológus Edwards lényegét tekintve egy teológiai és morálesztétikai rendszert hozott létre. Teológiájának forrása ugyanis a szép kategóriája, amely a szeretet célja, egyenlő a szentséggel; a megváltott ember az isteni szépséggel találkozott ember, Isten pedig maga a szépség és minden szépség forrása.

■ PETRI GÁBOR felvétele

Kedves Gyerekek!

▶ A nyári szünet beköszöntével új, ötrészes sorozat indul a Gyermekvár rovatban. Ezúttal Gedeon történetét ismételhettek át, amely a Bibliában a Bírak könyvében olvasható. Minden alkalommal megoldhattok egy-egy rejtvényt is. A megfejtésként kaptok öt szóból a sorozat végzetével egy mondatot olvashattok össze; ezt kell majd elküldnetek szerkesztőségünknek (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár. Jutalmul a végén ajándékcsomagot kaptok.

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

I.

Nem sokkal azután, hogy az Egyiptomból kivonuló zsidó nép letelepedett új földjén, elfelejtették mindazt a jót, amit az Úrnak köszönhettek. Nem tartották meg Isten törvényét, és sok rosszat elkövettek. Az Úr büntetésül a midjániták kezébe adta őket, ezért a kiválasztott népre nagyon nehéz idők jöttek: elszenyvedtek, sokat éheztek, és az állataikat is elvették tőlük.

Amikor már nagyon elkeseredtek, az Úrhoz imádkoztak, hogy segítsen rajtuk. Megbánták engedelmességüket és azt, hogy annyit vétkeztek. Az Úr pedig elhatározta, hogy megszabadítja őket ellenségeiktől. Kiválasztotta magának a fiatal Gedeont, és elküldte hozzá angyalát.

Gedeon a préházban épp búzát csépett titokban, mert nem akarta, hogy a midjániták elvegyék tőle a learatott gabonát. Az angyal így köszöntötte őt:

– Az Úr veled van, erős vitéz!

Gedeon nem ismerte fel, hogy egy angyallal beszél, ezért így válaszolt:

– Kérlek, uram, ha velünk van az Úr, akkor miért történik ez a sok rossz? Hol vannak azok a csodák, amelyekről atyáink beszélnek nekünk abból az időből, amikor az Úr csodálatos módon kihozta népünket az egyiptomi szolgaságból? Most Midján szolgálai vagyunk...

– Menj, és szabadítsd meg Izráel népet a fogságból! Én küldelek el téged!

Gedeon nagyon elcsodálkozott, amikor ezt hallotta, és azt kérdezte:

– Hogyan szabadítsam meg népemet? Hiszen az én nemzetségem a legszegényebb Manassében, én pedig a legifjabb vagyok a családban.

Az Úr azonban ezt mondta neki az angyal segítségével:

– Én veled leszek, és úgy megvered Midjánt, mintha nem is egy nép lenne, hanem csak egy ember.

– Kérlek, Uram, mutass jelet, hogy valóban te beszélsz velem! Ne menj el, várj meg itt, amíg idehozom neked az ajándékomat!

Az angyal megígérte, hogy ott fog ülni, amíg a fiú vissza nem tér. Gedeon pedig elfutott, levágott egy kecskegidát, finom ételt készített belőle, sütött hozzá kovásztalan kenyeret. A húst kosárba tette, a levét pedig fazékba, majd mindent kivitt vendégéhez a cserfa alá.

– Tedd a húst és a kenyeret erre a sziklára, majd önts rá a levét! – parancsolta az angyal.

Miután Gedeon megtette, amit kért tőle, az Úr követte a kezében levő bottal megérintette a húst és a kenyeret. Abban a pillanatban tűz csapott ki a sziklából, a láng pedig megégette a sziklán lévő ételt. Gedeon e csoda láttán felismerte, hogy vendége nem más, mint az Úr követte, az angyal azonban máris eltűnt a szeme elől.

– Jaj nekem, jaj nekem! Az Úr angyalát láttam az előbb! Biztosan meg fogok ezért halni...

Mialatt úrrá próbált lenni ijedségén, Isten szavát hallotta.

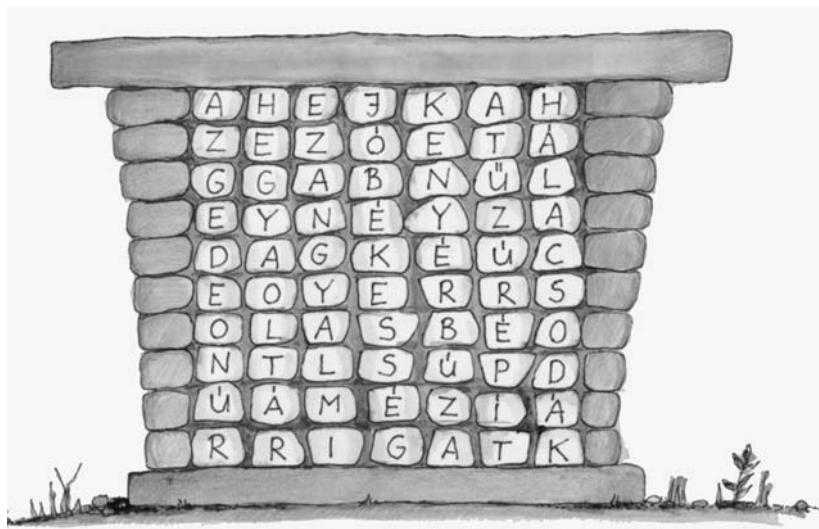
– Békesség neked! Ne félj, nem halsz meg!

Amikor a fiú látta, hogy nem fenyegeti őt veszély, hálából oltárt épített az Úrnak.

Ha függőleges irányban kihúzzátok az alábbi szavakat, és helyes sorrendben összeolvassátok a megmaradtakat, megtudjátok, hogyan nevezte el Gedeon az oltárt. (Mindegyik betű csak egy szóhoz tartozik.)

A megmaradt szavak közül az egyik kétszer szerepel – jól jegyezzétek meg, mert ez lesz a rejtvénytársorozat egyik megfejtése!

oltár, ez, kenyér, épít, Gedeon, csodák, angyal, búza, hála, a, hegy, tűz, mi, jó

RAJZ: JENES KATALIN

HETI ÚTRAVALÓ

Kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez. (Ef 2,8)

Szenháromság ünnepe után az 5. héten az Útmutató reggeli s heti igéiben Isten tanúságtételre hív. „A Szentlélek önnön-maga tanúságot tesz majd arról a mi lelkünknek, hogy az Isten fiai vagyunk.” (GyLK 687) S csak ezután tehetünk bizonyosságot arról, hogyan változtatta meg az Úr életünk irányát, miként Péterét a csodálatos halfogást követően. Mesterétől új megbízást kapott: „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!” De előbb minket is az Úr Jézusnak kell meg- vagy visszatérítenie; ne küldjük el – „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!” –, hanem kövessük őt! (Lk 5,10.8) S kérhetjük: „Te vagy az én segítségem, ne hagyd el engem, üdvözítő Istenem!” (Zsolt 27,9b; LK) A misszió lényege: az emberek élve kifogása, kimentése a lelki halálból az örök evangéliummal; mert úgy „tetszett Istennek, hogy az igehirdetés boldonsága által üdvözítse a hívőket”. „Mert a keresztről szóló beszéd boldonság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje.” (1Kor 1,21.18) Mezei beszéde előtt az Úr Jézus „Istenhez imádkozva virrasztotta át az éjszakát. Amikor megvirrad, odahívta tanítványait, és kiválasztott közülük tizenkettőt, akiket apostoloknak is nevezett...” (Lk 6,12–13) Keresztelő János születésének ünnepén a völgyény barátjának e tanúskodását idézzük: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem.” (Jn 3,30; LK) Fia születésekor Zakariás így énekelt: „Te pedig, kisgyermek, a Magasságos profétája leszel, mert az Úr előtt jársz, hogy előkészítsd az ő útjait...” (Lk 1,76) Ezékiel profétái küldetése is tanúságtétel a lázadó és hűtlen nép között: „Hirdesd nekik az én ígémet, akár hallgatnak rá, akár nem törődnek vele; hiszen engedetlen nép ez!” (Ez 2,7) Az első jeruzsálemi apostoli gyűlésen Péter utolsó szavaival lezárta a pogányokból kereszténnyé lettek körülméletéről ki- robbant vitát. A szíveket ismerő Isten nekik is megadta a Szentlélek ajándékát, és hit által megtisztította a szívüket, ezért „abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők.” (ApCsel 15,11) Luther is így gondolja: „Aki hisz – legyen zsidó, pogány, úr, szolgál, nő, avagy férfi –, egyenlőképpen Krisztus országának büntől, haláltól üdvösségre megváltott gyermeke; mert Isten előtt nincsen személyválogatás.” A megtért, hívő keresztény tanúságtételének célja: „...erősítsd atyádfiait...”, bizonyágtételének hiteles alapja pedig Jézus kijelentése: „...én könyörögtem érte, de ki ne fogyatkozzék a hited...” (Lk 22,32) Pált is megragadta Krisztus Jézus, s belé vetett hite által van igazsága Istentől, hogy eljusson a halottak közül való feltámadásra. Mennyei polgárként csak egyet tesz, s ebben követhetjük: „... futok egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért.” (Fil 3,14) Heti igénk és Speratus Pál e gyönyörű éneke egyaránt a páli megigazulástan summázata: „Eljött hozzánk az üdvösség, / Mely kegyelemből árad; (...) Dicsőség legyen Istennek / E drága ajándékért...” (EÉ 320,1.6)

■ GARAI ANDRÁS

Tollforgatók is a titkárok

► Az egyházkerületek sajtószolgálatának bemutatásával zárult az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület egyházunk médiaszolgálatát áttekintő előadás-sorozata. A június 12-ei alkalomra a három püspöki titkár, **Menyes Gyula**, **Petri Gábor** és **Czöndör István** kapott meghívást, korreferátorként pedig **Győri Virág** fejthette ki gondolatait.

A mikrofonnál Menyes Gyula, az asztalnál Czöndör István és Petri Gábor

Az együttlétté dr. Győri Józsefnek az Útmutató egyik aznapi igéje alapján megfogalmazott elmélkedésével vette kezdetét. Ezután a „korelnök” püspöki titkár, a posztot leg-regebb óta betöltő, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület képviselő Menyes Gyula mutatkozott be a hallgatóság előtt. Mint elárulta: kollégái neki köszönhetik, hogy munkájuk nem csupán a püspök urak mellett személyi asszisztenciában merül ki, hanem a tudósítói szerepkörrel is bővült. Gyula ugyanis – újságírói végzettséggel a zsebében – egy alkalommal felajánlotta lapunk főszerkesztőjének: ha már úgyszólván kell lennie hivatalból egy egyházi eseményen, mi lenne, ha beszámolna róla lapunk hasábjain is? **T. Pintér Károly**

örömmel élt a felkínált lehetőséggel, s azóta is gyakran igénybe veszi... A nemes felajánlásból tehát hagyomány lett, a püspöki titkárokból pedig – immár munkaköri kötelességből – szorgos tollforgató. Nincs is olyan EvÉlet-szám, amelyben ne szerepelne egy-egy írás valamelyiküktől.

Szerencsére a Déli Egyházkerület képviselőjében megjelent Petri Gábertől

nem áll távol ez a feladat. Újságírócsaládból származik, s jó néhány évvel ezelőtt ő maga is kipróbálta magát a szakmában. Időközben a bölcsészdiploma mellé egy teológusit is begyűjtött, s cseppet sem bánja, hogy újra publikálhat. Sőt: egy ideje a Luther Kiadó szerkesztőjeként is kamatoztathatja szakmai ismereteit.

Igen magasra tették hát a léceket a legutóbb csatasorba álló Czöndör István előtt. **Dr. Fabiny Tamás** püspök „jobbkeze” – tollforgatói tapasztalatok híján – nem tehetett mást, mint hogy leckeletet vett kollégáitól és lapunk főszerkesztőjétől, hogy szakszerűen tudósítsa olvasóinkat. Az est folyamán az is kiderült, hogy a püspöki titkárok töltik fel tartalommal

egyházkerületük honlapját. Mindemellett Menyes Gyula az országosan is ismert és kedvelt egyházkerületi havilap, a *Dunántúli Harangszó* főszerkesztői teendőit is ellátja.

Háromjuk bemutatkozása után Győri Virág kapott szót, hogy elemezze az egyes egyházkerületek médiamunkáját. Lapunk gyermekgondozási szabadságon lévő olvasószerkesztője először rövid helyzetképet adott az egyházi lapokról (mit várnak tőlük az olvasók, és mennyiben felelnek meg ezeknek az igényeknek), majd a nyugat-európai tendenciákra hívta fel a figyelmet. Mint elmondta, a közeljövőben nagy átalakulások várhatók az egyházi médiapiacra, melyekre érdemes előre felkészülnünk. Egyházkerületi honlapokat, illetve a *Dunántúli Harangszót*, és néhány szakmai észrevétellel segítette a püspöki titkárok munkáját.

Az elhangzottak élénk eszmecserére készítettek a jelenlévőket. A diskurzus során számos megfontolandó javaslat is elhangzott – egyebek mellett arról, hogy miként lehetne az evangélikus sajtómunkában tevékenykedők erejét jobban egyesíteni, a különböző kiadványokat hatékonyabban értékesíteni.

■ -i -g

MEGHÍVÓ

Szeretettel hívjuk az Evangélikus Kórházi Lelkigondozói Szolgálat nyári konferenciájára: június 27–28. (péntek 11 órától szombat 15 óráig). Fő témánk: *Belső erőforrásaink*. Ezen belül *Heinemann Ildikó Hit és akarat*, *Balogh Éva Manuális kreativitás*, *Honti Irén* pedig *Az értékek jelentősége* címmel tart előadást.

Szombat délelőtti vendégünk *Ridegh Gyula*, előadásának címe: *A lelkiigondozás mentálhigiénéje*. További programjaink: áhítat, kirándulás, filmvetítés, szabad beszélgetések. Helyszín: Segítő Nővérek Lelkigyakorlatos Ház, Csobánka, Templom köz 4. Megközelítés: Budapestről HÉV-vel Pomázig, onnan autóbusszal Csobánkára.

Költségek: szállás, étkezés (két ebéd, reggeli, vacsora) 3 500 Ft. Jelentkezés és érdeklődés: *Balogh Éva*: 20/824-4723, bodzabokor@freemail.hu; *Honti Irén*: 20/824-5629, hirene@citromail.hu; *Heinemann Ildikó*: 20/770-0442, ildiko.heinemann@lutheran.hu. A jelentkezés határideje június 24.

KÖSZÖNET

Az EKE Evangéliumi Alapítvány ezúton szeretne köszönetet mondani azoknak a kedves támogatóknak, akik 2006. évi adójuk 1%-ával alapítványunk működését segítették. Az így kapott 135 345 Ft-ot az EKE-énekeskönyv 2. kiadásának költségeire fordítottuk.

KÖSZÖNET

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem köszönetet mond mindazoknak, akik 2006. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával az evangélikus teológiai képzés, továbbképzés és kutatás céljait szolgáló Dr. Sólyom Jenő Alapítványt támogatták. Az alapítvány kuratóriuma tájékoztatja az érdekelteket, hogy az így befolyt összeg 314 697 Ft volt.

A kuratórium 2008. június 3-ai döntése alapján az alapítvány az EHE könyvtárát 350 000 Ft támogatásban részesíti, hallgatók szociális támogatására 250 000 Ft-ot fordít. Idén a Sólyom Jenő-díj nem kerül kiadásra.

A 2007/2008-as tanévben *Laszli Beáta* IV. évfolyamos teológushallgató részvétel a Csonka Albert ösztöndíjban, amely a kuratórium döntése alapján 2008. augusztus 31-ig újból kiírásra kerül.

ISTENTISZTELETI REND / 2008. június 22.

Szentháromság ünnepe után 5. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: 1Pt 3,8–15; 1Móz 12,1–4a. Alapige: Lk 5,1–11. Énekek: 467., 284.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balogh Éva; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Kósa Gergely; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 **II.** Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Bittner Abigél; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. Novotny Dániel; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. Gerőfi Gyuláné; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karacsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat)** de. 9. Benkőczy Péter; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákosszeg, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Zászkaliczky Péter; **Rákossziget, XVII., Gőzön Gy. u.** de. 11. Zászkaliczky Péter; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyas; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Názáret-templom, Mátrászentimre-Bagolyirtás** de. 11. Missura Tibor.

■ Összeállította: VITÁLIS JUDIT

„Ilyeneké az Isten országa”

Szerzetes és otthonvezető az asztalnál

A beszélgetés Galambos Ádám (balra) moderálásával zajlott

► **Böjte Csaba** ferences szerzetes, a **Dévai Szent Ferenc Alapítvány** alapítója és **Roszik Ágnes**, a gödöllői Tessedik Sámuel Családok Átmeneti Otthonának vezetője beszélgetett június 10-én a mosonmagyaróvári piarista rendház udvarán. A munkájukról, motivációjukról, illetve a határainkon innen és túli magyar gyermekvédelemről folytatott eszmecsere az **Asztali beszélgetések** rendezvényesorozat negyedik évadjának záróalkalma volt.

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány rendezvényesorozatát Galambos Ádám evangélikus teológushallgató indította el immáron négy éve, nem titkoltan azzal a céllal, hogy az egyházon belüli és azon kívüli vélemények között folyjon dialógus egy-egy előre kijelölt témakör alapján.

A rendezvényre havonta egyszer kerül sor, öt magyarországi helyszínen valamelyikén. Például olyan témák alapján igyekszik disputára, gondolkodásra invitálni a beszélgetőtársakat és a hallgatóságot, mint a genezis, az értelmiség felelőssége, az identitás vagy a család. Meghívottai között szerepeltek már majdnem minden történelmi egyház papjai, lelkészei, többek között *Jelenits István* szerzetes, *Fabiny Tamás* evangélikus püspök, illetve olyan közéleti személyiségek, mint *Heller Ágnes* filozófus, *Esterházy Péter* író vagy *Eperjes Károly* színművész.

Idén a könyvhétre elkészült az első kötet is *Asztali beszélgetések... – Öt párbeszéd* címmel, amely öt beszélgetést tartalmaz az eddigiek közül válogatva; adventre várhatjuk a következőt. (A megjelent kötet bemutatója július 3-án lesz Budapesten a Pilinszky János irodalmi kávéházban 18 órától.)

A kezdetekről Roszik Ágnes elmondta: a gyermek-, illetve családvédelemben a

munkája azzal kezdődött, hogy 1991 júniusában Gödöllőn Roszik Gábor evangélikus lelkész megalapította a Tessedik Sámuel – Hogy a Gyermek Megszülessen és Felősségek Alapítványt, majd közösen létrehozták az ország első civil anyanyelvi, amely ma – a magyar gyermekvédelmi törvény változásával – családok átmeneti otthonaként működik.

Az Erdélyből érkezett Böjte Csaba ferences szerzetes 1992-ben Déván kezdett el munkálkodni; az utcáról szedte össze a gyermekeket, akiket a szülei nem tudtak vagy nem akartak emberi körülmények között gondozni. Az így, adományokból és felajánlásokból – illetve minimális állami normatív támogatásból – elkezdett segítségnyújtás odáig fejlődött, hogy ma a Dévai Szent Ferenc Alapítvány közel ötven intézményt üzemeltet szerte az országban, és Csaba testvér szavaival élve „ezerötszáz gyereket nevel”.

A beszélgetés során szó esett a széthullott családok, az árván maradt gyerekek problémáinak a megoldásáról. A vendégek beszéltek arról, hogy milyen helyzetekkel küzdenek nap mint nap. Munkájuk „gyümölcsseiről” vagy „elért eredményeiről” azt mondták, hogy egy felnövő gyermek ragaszkodása vagy éppen az, hogy a segítségnyújtás következtében

egy család együtt marad a megpróbáltatások ellenére is, csak az egyik oldala az éremnek. A másik dolog, amit fontosnak tartanak, hogy példájuk másokat is arra sarkalljon, hogy a mellettük élő emberek segítsenek napról napra, így munkálkodva azon, hogy „minél több darab kirakós kerüljön a helyére, hogy így épüljön Isten országa itt, a földön”.

Mosonmagyaróváron közel kétszázötvenen ismerkedhettek meg két elhivatott ember munkájával, eredményeivel. Sokakat megérintett az a határozottság és alázat, amely kettejükre erre a pályára állította. Ezt mi sem mutatja jobban, mint hogy a helység lakosai közel egymillió forint értékű pénzbeli és tárgyi adományt gyűjtöttek össze a Dévai Szent Ferenc Alapítvány számára. A gyűjtés a piaristákkal és a Táltos Családi Körrel közösen szerveződött, oly módon, hogy a mosonmagyaróvári rendezvényekre mindenki ingyen jöhetett, ám a befolyt adományokat a dévai alapítványnak szánták.

Arra nézve pedig, hogy mi tartja őket a pályán, mi az, ami a motivációt jelenti, Böjte Csaba így felelt: „Nagyon sok bajban lévő ember van. De azt gondolom, hogy sem az egyház, sem az állam, sem egy civil szervezet nem tudja megoldani ezeket a problémákat. Én fő feladatomban azt tekintem, hogy meggyőzzem az embereket, hogy az élet szép, az élet jó, élni érdemes. Hogy merjünk jók lenni. (...) Hogy meggyőzzem az embereket, hogy az utca gyereke is szép. Jó, nevelhető, formálható, alakítható. Hogy belőle ki lehet hozni egy csodát.”

■ MÁRVÁNY ISTVÁN

Plone GYIK 2.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Erdélyi Károly

► **Egyház és világháló** rovatunkban a bevezetésével egyidejűleg adtunk hírt a **Plone portálmotorról** (A *Zope-tól a Plone-ig*, 2008/19. szám), majd az írás megjelenését követően érkezett sok-sok kérdés közül a legfontosabbakat válaszoltam meg (Plone GYIK 1., 2008/23. szám). Ezúttal néhány, a rendszer működése szempontjából kevésbé lényeges kérdéssel folytatjuk.

Ki és hogyan hozhat létre új felhasználót plone-os felületünkön? A regisztrációnak két módja van. A honlap menedzser jogosultsággal rendelkező szerkesztője az adminisztrációs felületen korlátlan számú felhasználói fiókot hozhat létre, de a belépési űrlap alatti *Új felhasználó?* linkre kattintva látogatóink is regisztrálhatják magukat. Bármilyen módon történik is a felhasználói fiók létrehozása, az újonnan regisztrált tag jogosultságokat szerez. Ez főlajósítja arra, hogy hozzászólhasson a megjelent írásokhoz, illetve olyan tartalmakat is megnézhessen, amelyeket a szerkesztő csak regisztrált felhasználóknak hozott létre.

A portál menedzsere tetszése szerint további jogosultságokat is adhat egy-egy felhasználónak, illetve csoportjogosultságokkal is felruházhatja őket. További lehetőségeként beállítható, hogy az újonnan regisztráltak saját felhasználói mappához juthassanak, amelyre már tartalmat is feltölthetnek.

Mit lehet tenni a nem kívánt felhasználók ellen? A kérdés meglepő lehet, de előfordulhat, hogy valaki ártó szándékkal regisztrál, vagy regisztrációját felhasználva rendszeresen szándékainkkal ellentétes tartalmakat tölt fel. Ilyen esetben a menedzser törölheti a felhasználót, vagy átmenetileg korlátozhatja a jogosultságait. Ez

persze nem jelenti azt, hogy az adott felhasználó nem hozhat létre újabb fiókot magának; ez ellen csupán rendszeres odafigyeléssel védekezhetünk.

Milyen nyelven „szóal meg” a portálunk? Nemzetiségi környezetben működő vagy jelentős nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező gyülekezetek esetében szükséges lehet, hogy a felkerült tartalmak különböző nyelveken is megjelenjenek. A Plone nálunk telepített változatában hozzáadható egy-egy portálhoz a magyaron kívül több más nyelv is. Nincs tehát akadály annak, hogy német, szlovák, finn vagy egyéb nyelveken is megjelenjenek szövegeink. A telepített nyelvi modul munkájával magyar nyelven feltöltött szövegeinket, mappáink címét a program fordítja, megkönnyítve így a gyülekezetünk nemzetiségi tagjainak vagy a külföldi testvérgyülekezeeteinknek szóló tartalmak létrehozását.

Készíthetünk-e galériákat feltöltött képeinkből? Ez a lehetőség már a zope-os felületen is adott volt, az új, plone-os felületen pedig még szebb és változatosabb megjelenésű galériákat is készíthetünk. Első lépésként létre kell hoznunk egy mappát; ebbe új elemként tetszőleges számú képet tölthetünk fel. Ezután a *Megjelenít* fülről kattintva kiválaszthatjuk a nekünk

leginkább tetsző megjelenési formát. Természetesen az így elkészült galériák később bővíthetők, illetve megjelenésük is változtatható.

Tölthetünk-e fel mozgóképet? Ma már egy magára valamit is adó honlap publikál filmeket, ráadásul olyan módon, hogy a honlap keretei között vetíthesse le őket a látogató, és ne kelljen a fájlját saját gépére letöltenie. A plone-os felületen is van erre mód. A létrehozott új mappába fájlként fel kell tölteni a vetíteni kívánt filmet, hozzá kell adni egy képet, majd a *Sub-típus* fülön keresztül be kell állítani azt *Video Container*-nek. Ezután a film a webes felületen keresztül vetíthetővé válik.

Összefoglalva a plone-os lehetőségeket: adott egy portálként könnyen, komoly informatikai ismeretek nélkül is fejleszthető felület; egy több felhasználós, több jogosultsági szinttel szabályozható portál, amely rendelkezik a web 2.0 által kínált lehetőségekkel. Az interneten egyre nagyobb a kínálat; egyre fontosabb, hogy gyülekezeiteink honlapjai fejlődjenek, hogy felvehessék a versenyt a pillanatnyi „értékeket” kínáló portálokkal. Erre kiválóan alkalmas az új portálmotor.

■ – ERDELYI –

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Vendéglátó

FOTO: VITÁLIS JUDIT

Hozzávalók a mézes lapokhoz: 50 dkg liszt, 20 dkg porcukor, 7 dkg zsír, 2 egész tojás, 5 kanál tej, 3 kanál méz, 1 kiskanál szódadabikar-bóna, rum. A piskótához: 30 dkg liszt, 30 dkg cukor, 8 tojás, 16 kanál langyos víz, 1 kanál étolaj, 1 csomag sütőpor. A krémhez: 2 kocka Rama margarin, 50 dkg porcukor, 1 csomag vaníliás cukor, 1 egész tojás, 7 dl tej, 1 csomag vaníliás pudringpor. A díszítéshez: csokoládé.

A mézes lapok elkészítéséhez alaposan összegegyúrjuk a hozzávalókat – a rum kivételével. A tésztaból három lapot nyújtunk, majd sütés után, még forrón megkenjük őket rummal.

A piskótát a szokásos módon készítjük el. Ha kihűlt, kettévágjuk.

A krémhez a tejből és a pudingporból sűrű pépet főzünk. Amíg hűl, a margarint habosra keverjük a vaníliás cukorral, a porcukorral és a tojással. Végül a pudingos krémet is hozzáadjuk.

Összeállítás: egy mézes lapot megkenünk krémmel, ráhelyezük az egyik piskótalapot, és azt is megkenjük krémmel. Ezután ismét egy mézes lap következik, majd az egész műveletsort megismételjük. A legfelső mézes lap tetejét csokoládéval vonjuk be.

Gyúróról szól delente a harang

Június 23. és 29. között minden délelőttben a gyúrói evangélikus templom harangja szól az MR1 – Kossuth rádióban.

A honfoglaláskor a Csák, a Baracska és a Kartal-Kurszán nemzetség foglalta el a hajdani római út környékét. Egy Anjou-kori oklevél 1340-ben lakott falunak írja le a Szent László-völgyben lévő Fejér megyei települést. Gyúró népes falu maradt a török hódoltság idején is, majd a kuruc-labanc harcok éveiben itt volt *Hannibal Heister* generális főhadiszállása.

A község evangélikus gyülekezte 1790 karcsonyán alakult meg. Ma is látható templomuk alapkövét 1826-ban rakták le, de csak harminc év múlva, 1856 áldozócütörtökjén szentelte fel *Gödör József*, a Fejér-Komáromi Egyházmegye akkori eszperese.

A gyúrói evangélikus templom 17 méter magas tornyában két harang lakik. A délidőben megszólaló 159 kilósat a Budapesti Ecclesia öntödéjében készítették 1922-ben.

► Forrás: RTV Részletes

A hit közös, a többi ráadás...

www.myluther.hu

SZÖVETKEZZEN OLVASÓTÁBORUNK GYARAPÍTÁSÁRA!

Előfizetői akció

Páratlan páros kedvezmény az Evangelikus Életre előfizetőknek

Tisztelt Olvasónk!

Júniustól jelentős kedvezménnyel hosszabbíthatja meg előfizetését, ha egy új előfizetőt toboroz az *Evangelikus Élet* olvasótáborába – ráadásul az új előfizető is kedvezményben részesül!

Ha tudomása van arról, hogy gyülekezetében – ismerősei, barátai körében – valaki fontolgatja, hogy előfizet a lapra, hívja fel figyelmét a Luther Kiadó mostani, akció ajánlatára, és szövetkezzenek.

Önök mindössze annyit kell tennie, hogy – mielőtt meghosszabbítja meglévő saját előfizetését (azaz díjbekérő levelünk kézhezvételét követően postán vagy banki átutalással befizeti az előfizetési díjat) – kapcsolatba lép az *Evangelikus Élet* szerkesztőségével, és megadja annak az új előfizetőnek a nevét és az elérhetőségét (postázási címét és esetleg a telefonszámát), aki az Ön közvetítésével készül megrendelni lapunkat.

S hogy milyen kedvezményekre számíthat?

Ha Ön negyed évvel hosszabbítja meg előfizetését, akkor további egy hónapig ingyen kapja újságunkat. Dönthet ennél nagyobb időtartamú hosszabbítás mellett is, ez esetben arányosan nő az „ajándék hónapok” száma: fél éves előfizetéshez két, háromnegyed éveshez három, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék. Az „ajándék hónapokat” természetesen akkor írjuk jóvá az Ön számára, amikor az Ön által megnevezett személy ténylegesen előfizetett az *EvÉletre*.

Lapunk új előfizetői szintén előfizetésük időtartamának függvényében kapják majd további egy, két, három vagy négy hónapon át ingyenesen az *EvÉletet*. Akik egyenlő több új előfizetőt toboroznak, külön ajándékban részesülnek. Azok számára pedig, akik öt vagy annál is több új előfizetővel gyarapítják olvasótáborukat, ráadásul ingyenannyi ideig küldjük ingyenesen az *Evangelikus Életet*, mint amennyi időre előfizetésüket az akció keretében meghosszabbították.

Az akcióval kapcsolatban az érdeklődők *Vitális Judit*hoz, az *Evangelikus Élet* előfizetési és terjesztési ügyekben is illetékes szerkesztőségi titkárához fordulhatnak (elérhetősége lapunk impresszumában olvasható).

KENDEH K. PÉTER, a Luther Kiadó igazgatója

Az akcióban meghirdetett kedvezmények mindig a meglévő előfizetés (legközelebb esedékes) meghosszabbításakor érvényesíthetők. Az akció visszavonásig érvényes.

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Nagyszénási „fecskefészek”

„Bizzál az Úrban teljes szívből, és ne a magad eszére támaszkodj! Minden utadon gondoldj rá, ő egyengetni fogja ösvényeidet.” (Péld 3,5–6)

Egy gyülekezetnek nemcsak templomra, de gyülekezeti házra is szüksége van. Nagyszénásan az evangélikus gyülekezet 1884-ben tudott kifejezetten iskola céljára építeni egy épületet. Ebből lett egy ideig Békés megye első állami óvodája, majd leromolva, előregedve üresen állt. Várta Isten és az emberek segítségét.

A Mindenható segítségével, a schleswig-holsteini Martin-Luther-Bund testületétől kapott támogatással, *Erdélyi Zoltán* lelkészünk vezetésével a régi épületből 2004. május 23-ára ismét gyülekezeti ház lett. A felújított ház a több évtizeden át itt szolgált *Fecske Pál* lelkész nevét vette fel. Fecske Pál (1910. október 17. – 1982. június 17.) Nagyszénásan szolgálta az Urat 1956. március 22-től 1979. január 1-jéig.

Az evangélikus közösség számára a ház valóban „fecskefészek” lett. A Nagyszénási Keresztény Nőegylet, amely nem csupán evangélikusokat foglal magába, itt tartja havi összejöveteleit. Imával, kézimunkázással, beteglátogatások megszervezésével vidám közösségi életet él.

Azóta már a *Nevifl* elnevezésű ifjúsági csoport is létrejött, melynek tagjai jól érzik magukat egymás társaságában, és alkalomadtán vendégeket is tudnak fogadni, elszállásolni a közösségi házban. Ugyanide járnak hittanórára azok a gyermekek, akik nem az iskolákban vagy óvodákban ismerkednek a hit dolgaival.

Az épület falán jól elérnek az emléktáblák, időrendi sorrendben: az állami óvodát hirdető és a Fecske Pál emlékének szánt (utóbbi gyermekei állították).

Örömmük fokozódott, amikor 2007. október 23-ára templomunk előtt felállították a Fecske család őseinek emelt obeliszket – Tápíószentmártonból áthozva. A lelkész fia ajándékozott meg vele bennünket, a gyülekezetet, a falut. Hirdeti az Úr kegyelmét, egykori hű szolgája emlékét: „Mindig megsegített bennünket az Úr!” (1Sám 7,12)

KULCSÁR LÁSZLÓNÉ felügyelőhelyettes (Nagyszénás)

Ács Mihály-relikviákat gyűjtöttek

Tisztelt Szerkesztőség! A következő problémával kapcsolatban szeretném kérni az Önök segítségét.

Az Ács Mihály Alapfokú Művészetoktatási Intézmény igazgatója vagyok. Iskolánk 2005 óta működik acsádi székhellyel és Vas megyében további hat kihelyezett tagozattal. Fenntartók a nemcsói evangélikus Sartoris Alapítvány. Az egyházhhoz való kötődésünk, illetve a helyi hagyományok ápolásának szándéka miatt választottuk névadónkunk az éppen háromszáz éve elhunyt nemcsói lelkész és énekeskönyvszerző *Ács Mihályt*. Az ő emlékének ébrentartása, növendékeink körében történő megismertetése céljából számos lépést tettünk már; példának okáért több általa szerzett ének zenekari és kórusfeldolgozását adtuk elő az elmúlt években. Ezt a tevékenységet továbbra is folytatni szeretnénk, ezért gyűjtjük az Ács Mihály személyéhez, működéséhez köthető relikviákat, amelyeket a nemcsói gyülekezet már létező múzeumában szándékozunk közkinccsá tenni.

Az Önök segítségét e törekvésünk egyházon belüli minél szélesebb körben történő publikálásában kérem. Keresünk megvételre minden olyan kiadványt, tárgyat, amely kapcsolatba hozható Ács Mihállyal, elsősorban is az általa szerkesztett és 1692-ben kiadott *Zongedező Menyhei Kar* című énekeskönyvet vagy bármelyik későbbi kiadását; továbbá olyan evangélikus énekeskönyveket, amelyekben a ma használatos énekeskönyvünkben fellelhető két Ács Mihály-szerzeményen kívül más énekei is szerepelnek.

Kérem, hogy szíveskedjenek közzétenni levelemt! Munkájukra Isten áldását kívánva köszönettel és tisztelettel:

KÉRGES ALBERT,

az Ács Mihály Alapfokú Művészetoktatási Intézmény igazgatója (Acsád)

Az én nagy utazásom

A soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola a 2007/2008-as tanévben – immár hagyományosan – pályázatot írt ki általános iskolák nyolcadik osztályos tanulói részére. Az idei pályázat témája a szó valódi vagy átvitt értelmében vett utazás, a valahová eljutás mint élmény bemutatása volt. A pályázat kiírói arra kérték a fiatalokat, hogy elevenítsék fel és gondolják át ezzel kapcsolatos tapasztalataikat, fogalmazzák meg következtetéseiket. Remélték, hogy a munka során a tanulók ismeretei strukturálódnak, érzelmeik pontosan kirajzolódnak, és ezzel jó alapot teremtenek az átélt esemény magasabb szintű elemzéséhez.

A megadott határidőig az eddigieknél több – negyvenegy – pályamunkát adtak be. Elsősorban soproni és Sopron környéki fiatalokat ösztönzött munkára a téma, de érkezett dolgozat Kőrmendről, Mosonmagyaróvárról, Farádról is. Az értékelés során bebizonyosodott, hogy mint minden, ez a pályázat is túlmutat önmagán. A diákok a címnek – Az én nagy utazásom – megfelelő gondolataikat személyiségüktől függően rendkívül sokféle értelmezésben fogalmazták meg.

Az első helyezett Virágh Péter Imre peresztgyi, a második Frühwirth Blanka Veronika kópházi diák lett, a harmadik helyért járó díjat pedig Csizmazia Gergő, a soproni Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola nyolcadikosa érdemelte ki.

BALKÓNÉ NÉMETH MÁRTA,

a soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola igazgatóhelyettese

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangelikus Életet

- egy hónapra: 865 forintért fél évre: 5170 forintért
 három hónapra: 2585 forintért egy évre: 10340 forintért

Név: .....

Cím: .....

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKELEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:
Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.
(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)
A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vitális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

